UNIVERSITY OF THE PHILIPPINES
LIBRARY

MAR 31 1958

Magasin ng BAGONG Buhay

MARSO 30, 1957

PAGLAPIT SA DIYOS...

Pahina 5

Sa paligid ng mga simbahan ay naglipana ang nagtitinda ng palaspas kung Domingo de Ramos. Ito'y nagbibigay ng maganda at masayang tanawin sa kabila ng pagpasok ng malungkot na Mahal na Araw...

Halos maggitgitan sa harapan ng altar ang maraming tao upang mapabenditahan ang kanilang mga palaspas na ayon sa paniniwala ng marami ay "mabisang panlaban" sa kidlat, bagyo, sunog, at lindol.

pala

ANG PALASPAS ay isang tampok na tanawin kung ganitong Domingo de Ramos. Sa mga patyo ng simbahan ay naglipana ang nagtitinda ng palaspas. Halos agawan ang mga tao, karamiha'y bata, sa pagbili nito upang pabenditahan at maiuwi sa kani-kanilang tahanan.

May banal na kasaysayang sinasagisag ang palaspas: ang pagpasok ni Hesus sa siyudad ng Herusalem. Pinatutunayan ng palaspas ang di kumukupas na pananalig ng mga katoliko sa panampalataya sa Diyos na nagkatawang-tao.

Naniniwala ang marami na ang benditadong palaspas ay isa ring "san-

Ang "Domingo de Ramos" ay simula ng pagpasok ng Mahal na Araw nguni't may idinudulot na masayang tanawin dahil sa mga palaspas . . .

Ang palaspas ay pinagkakakitaan ng maraming walang hanapbuhay tuwing sasapit ang araw na ito, kaya, kahit minsan sa isang taon ay nakatutulong din naman sa mahihirap na walang sukat pagkakitaan.

spas

data" laban sa mga salot, sakuna at karamdaman, kaya ito'y maingat na itinatago sa mga tahanan. May isa pang mahalagang papel na tinutupad ang palaspas, kahit minsan lamang sa isang taon: pinagkakakitaan ng mga walang sukat pagkunan ng ikabubuhay!

Higit sa lahat, ang palaspas ay nagiging isang "lakas" na humahatak sa marami upang magsimba sa araw na ito. Sapagka't ang maririkit at napalalamutihang mga palaspas ay nagsisilbing isang masayang tanawin sa loob at sa paligid ng mga simbahan. Natutuwa rin ang mga batang magdala nito sa pagtungo sa simbahan at sa paglalakad na pauwi sa tahanan..

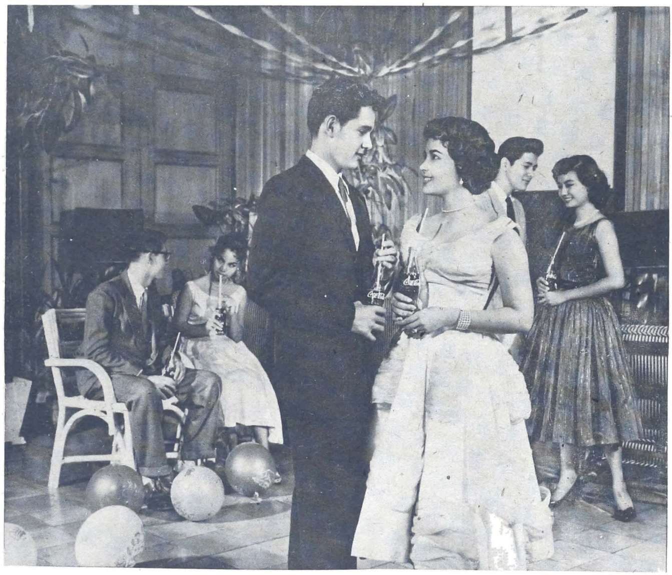

GOOD TASTE BEGINS EARLY—Modern young people appreciate the distinctive quality of Coca-Cola. Its brilliant flavor sets a gay, sophisticated mood for any party. Good-tasting and in such good taste—serve sparkling Coca-Cola in your home!

DRINK Coca-Cola

SIGN OF GOOD TASTE

AUTHORIZED BOTTLER SAN MIGUEL BREWERY

Pagpapakasakit...

Ang pagpepenitensiya o ang pagpapahirap sa katawan kung Biyernes Santo ay isa nang panata ng marami. Naniniwala silang sa paraang ito'y "nahuhugasan ang kasalanan"

Ang nasa itaas ay mga taong nagpepenitensiya sa Malabon kung Biyernes Santo. May takip ang mga mukha at sugat-sugat na ang mga likod na likha ng palo ng mga patpat at yantok, maliligayang tinutupad nila ang kanilang panata sa paniniwalang sa pamamagitan ng pagpapakasakit nilang ito ay nalalapit sila sa Diyos. Sa kanan ay isa pang lalaki ang nagpepenitensiya. Nakahanda siyang papalo sa kapuwa sa gitna ng lansangan, tulad ng ginawa ng mga Hudyo kay Hesus. Makikita naman sa ibaba ang isa pang mabigat na pagpapakasakit ng tumutupad ng papel na "Kristo" sa taunang pagtatanghal sa Paumbong, Bulakan ng mga pinagdaanang hirap at sakit ni Hesus. Ginaganap sa gitna ng lansangan, ito'y pinagdarayo ng maraming tao buhat sa ibang pook.

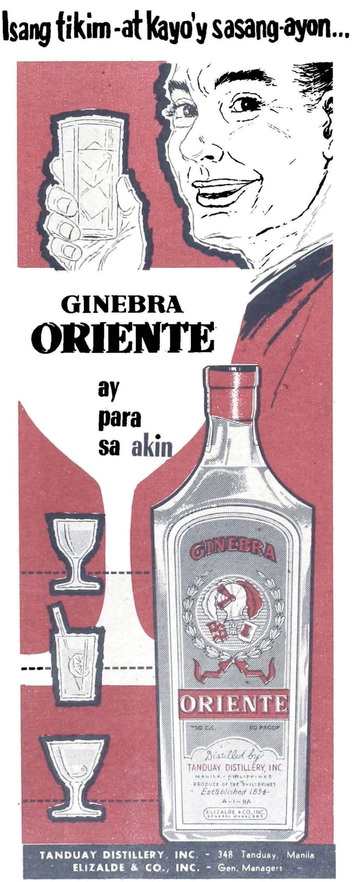

PAGLAPIT SA DIYOS...

Sa pahinang ito, gayundin sa pabalat, naipakikita ang pagkilala ng tao sa kabanalan ng Mahal na Araw. Sa pamamagitan ng pagpasok sa simbahan, pagsisindi ng kandila at pananalangin nang taimtim ay nakadarama siya ng pagkalapit sa Dakilang Lumikha sa sandaling iwan niya ang simbahan. Ang mga tagpong iya'y ipinakikita ng dalagang buhat sa Lunsod ng Pasay: si *Annamarie bustamante.*

Laging Itinatangi ng mga Panauhin

Kapuri-puring idulot, kasiya-siyang inumin. Sasang-ayon ang inyong mga panauhin, kapag nagdulot kayo ng pinalamig na Serbesang San Miguel—ito'y nagpapakilala ng inyong pihikang panlasa at ng inyong kagandahang-loob!

GAWA AT ISINABOTELYA NG San Miguel Brewery

GRADWASYON

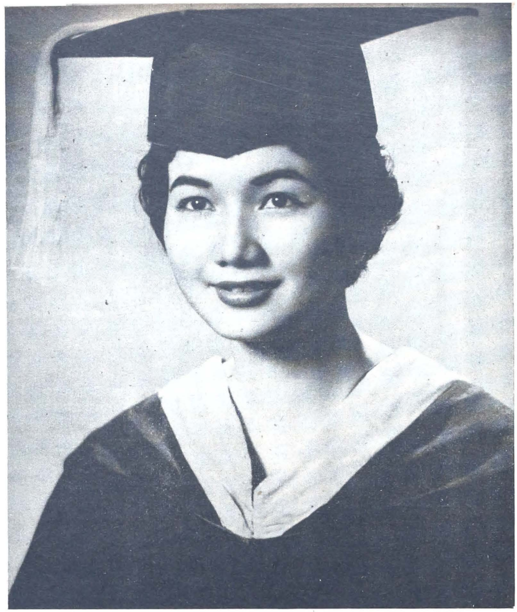

NAGSIPAGTAPOS na naman ang maraming mag-aaral. Sa iba't ibang paaralan sa mga lunsod at lalawigan ay nagsidagsa ang makapal na tao. Ang bawa't isa'y may pagmamalaking sumaksi sa pagtanggap ng diploma ng kanyang anak... naghandog ng mga bulaklak ...nag-alay ng pagbati... nakilugod sa mapalad na araw ng isang kaibigan, kamag-anak o kakilalang nagtapos ng pag-aaral.

May ngiti ng kaligayahan ang mga nagsipagtapos. Gumanti ng pasasalamat sa mga kinauukulan... namaalam sa kanilang mga kaeskuwela at mga guro na nagpabaon naman ng mga paalaala, ng mga payo at tagubiling kapakipakinabang...

Higit kaninuman, ang lalong nakadama ng kahalagahan ng araw ng gradwasyon ay ang mga nagtapos at ang kani-kanilang mga magulang. Sa wakas, pagkalipas ng mahabang panahong pagsasakit ay natamo rin nila ang "bunga" ng kanilang mga pagpapagod. Naitaguyod na rin nila ang isa sa lalong mahahalagang gampanin nila sa buhay.

Nguni't... sa pagtatapos na ito ng maraming mag-aaral, hindi matututulang lalo lamang bumigat ang isang suliranin ng pamahalaan at ng mga mamamayan: ang kawalan ng hanap-buhay ng maraming may angkin din namang karunungan!

Si Melita de Leon, bituin ng Premiere, sa kasuotan ng isang mapalad na nagtapos ng pag-aaral.

ANG GRADWASYON SA PHILIPPINE WOMEN'S UNIVERSITY NOONG IKA-21 NG KASALUKUYANG BUWAN...

SA KAARAWAN NG "SISNE" NG PANGINAY...

NALALAPIT na naman ang kaarawan ni Francisco (Balagtas) Baltazar. Ang Kapilipinuhan ay minsan pang magdiriwang sa kanyang karangalan at magbubunsod ng mga hakbanging isinasagawa na at isasagawa pa sa kapakanan naman ng Wikang Pilipino. Humigit-kumulang ay ganito ang magiging paksa ng mga pagdiriwang: ang kadakilaan ni Balagtas na nagpadakila sa ating wika... at sa pagdakila sa kanya ay minsan pang mapag-uukulan natin ng pagmamahal ang Wikang Tagalog.

Sa loob ng maraming taon ay nagpupugay tayo kay Balagtas nguni't nakapag-aalinlangang nagpupugay rin tayo sa ating wika. At ang pag-aalinlangang ito'y bunsod lamang ng isang katanungan: Sa sarili nating bayan, gaano natin maiaagapay ang Tagalog sa wikang Inggles kung pagtangkilik at pagpapahalaga ang pagbabatayan? Kami, sa aming sarili'y hindi rin makatiyak na masasagot namin iyan nang hindi "masasaktan" ang ating Inang Wika. Lantad at hindi na kailangang isa-isahin pa ang *kanyang* mga kaapihan. At iyan ang katotohanan pagkaraan ng marami nang taong pagdiriwang sa kaarawan ng Dakilang Sisne, at ng iba pang mga bayaning nagmahal sa ating wika.

Subali't sa kabila ng lahat, maaari pa ring sabihing iyan ay hindi nangangahulugan ng lubusang pag-api natin sa ating wika. Maaaring atas lamang ng kasalukuyang kalagayan sa pagkikipag-ugnayan natin sa ibang bansa at sa pagtuklas natin ng mga karunungan. Hindi maikakailang ang kunlaran ng bansang Pilipino ay may malaking kaugnayan sa ibang wika o sa wikang Inggles. At iyan ang nagiging malaking sanhi ng kaapihan ng ating sariling wika.

Gayunman, dapat nang mabigyang-wakas ang lahat. Napapanahon na upang itampok natin ang wikang minahal at dinakila ni Balagtas upang maitampok din naman ng mga Pilipino ang kanilang sarili sa paningin ng daigdig. At iyan ay maisasagawa natin sa iba-ibang hakbang at kaparaanan, kung siyang nanaisin. Sa ganyan lamang magiging karapatdapat sa Sisne ng Panginay ang inuukol nating pagdiriwang sa kanyang kaarawan... —GF

Sa larawan sa ibaba ay makikita ang mga batang nagsisipag-alay ng mga bulaklak sa isang bantayog ni Balagtas. Ito'y isang tanda ng pagmamahal ng ating mga kabataan sa wikang sinuso ng kanilang mga ninuno. Nguni't hindi kaya hahanggang diyan lamang maipakikilala ng ating kabataan ang pagmamahal sa wikang Pilipino? Aywan... panahon lamang ang makapagsasabi.

BALAGTAS

"Kung saka-sakaling sa mga anak ko'y mayroong sumupling
Na diwang makata; hilig ay magsulat ng kanyang damdamin,
Mahal kong kabiyak, tandaan mo sana huli kong habilin
Bawalan mo siya't ang mga daliri ay agad putulin."

Sa huli n'yang pati ay napapaloob yaong kapaitan
Na kanyang dinanas sa daang madawag na kanyang nilinang;
Ang isang Balagtas na naging makatang wala pang kapantay,
Bakit kaya gayon, tila may hinampo sa sungit ng buhay?

Florante at Laurang naging bungang hinog ng kanyang panulat,
Isang kasaysayang hinaing ng pusong bigo sa pagliyag...
Dito ang kahar'yan ng mga masakim ay kanyang winasak
Sa dulo ng pluma, sa gintong adhika'y ginawang kalasag.

Marikit na tulang puno ng pag-ibig at hiyas ng wika
Ang ating aliwan kung tayo'y may lungkot at lunod sa luha...
Mga gintong aral na bunga ng kanyang matayog na diwa
Ay binhing panghasik sa murang isipan ng maraming bata...

Sinisisi niya ang tamad magturo na mga magulang
Kung ang mga anak ay maging masama't maligaw sa daan;
Pag-ibig sa bunso'y hindi ang malabis na pagpapalayaw
Kundi ang matuwid at wastong paghubog sa magandang asal!

Ang isang Balagtas ang naging kadluan ng mga mithiin
Ng mga bayaning nagbubo ng dugo sa gabing madilim...
Florante at Laurang batbat ng hiwaga'y nagbigay ng ningning
At siyang sagisag ng tinatamasang kalayaan natin...!

Siya ay nabuhay, umibig, namatay sa bayan ng sakit
At ang diwa niya'y iniwan sa atin sa tamis ng awit;
Siya ang Ama ng sariling wikang ating dinadalit
At isang bayaning may sariling pugad sa ating pag-ibig.

Ngayong naglalakbay sa lahat ng pook ang sariling wika,
Tinalunton natin ang mga lansangan na kanyang ginala...
Doon sa Bigaa at saka Pandakan mayroon nang tanda
Ang mariing yapak ng ating bayani na dinadakila...

Lahat ng bulaklak, mga tula't awit ay kulang na handog
Sa alaala n'yang tinitipon natin nang buong pag-irog.
Sa bayan ng Udyong na pugad ng kanyang ligaya't himutok;
Alay ng Bataan, sa kanyang gunita ay isang bantayog!

Sisikat, lulubog ang maraming araw, ang gabi'y tatakas
Kasama ang dilim at ang kahalili'y maningning na bukas,
Ang wikang dayuhan at ugaling hiram, hahantong sa wakas
At magtatagumpay, diwang makabansa't wika ni Balagtas....

—N. BAENS DEL ROSARIO

NAIIBIGANG PALAMUTI

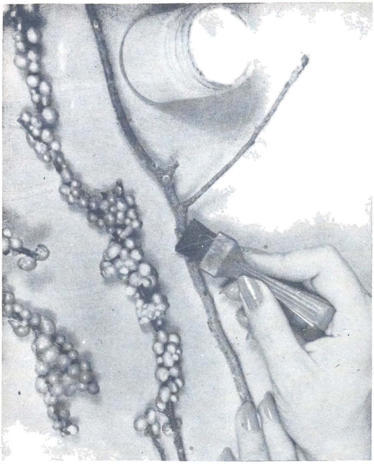

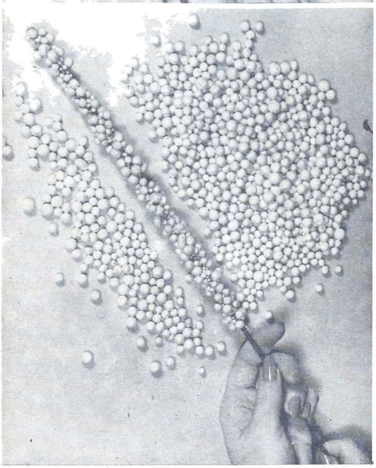

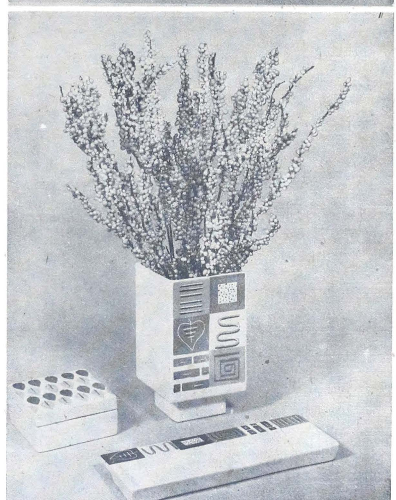

HINDI NA magiging suliranin pa ng mga maybahay ang pag-aalaga ng mga halaman o ang madalas na pagpapalit ng tubig sa mga plorera kung susubuking ipalit ang ganitong uri ng palamuti. Wala kayong kailangang ihanda sa paggawa nito kundi ang katamtamang laki ng mga sanga, pandikit at **bubble balls,** o kaya'y mais o hilaw na gisantes. May dalawang paraan ng pagdidikit ng mga bilug-bilog na bagay sa pinakinis na sanga: ang pagpapahid ng kola sa sanga, at pagkatapos ay ang isa-isang paghahanay ng mga bola; dili kaya'y ang paglalagay sa supot na kasama ang sangang may kola saka kalugin. Kusa nang kakapit at magkakapatung-patong ang mga bilug-bilog na palamuti. Nasasa inyo na ang pagpapasiya...

mga PAGKAIN NATIN

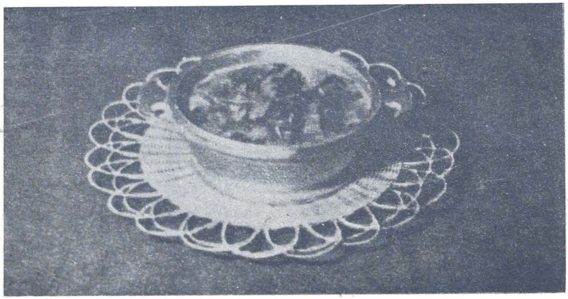

sa atin-atin lamang

ni Regina Velez

(Standard Brands of tho Philippines, Inc.)

Sa inyong hardin lalong mainam na idaos ang biglaang salu-salo para sa inyong mga anak at sa kanilang mga kamag-aaral matapos manggaling sa kanilang mga klase. Masdan ang pagniningning ng kanilang mga mata kung *RAISIN BREAD* ang inyong ihahain sa kanila. Tiyak na maiibigan nila ang lasang-prutas nito. Ang ganitong uri ng tinapay ay nakapagbibigay ng lakas. Subuking lutuin ang madaling resiping ito:

Mga sangkap:

1 tasang gatas	1 tasang pasas
4 na kutsarang asukal	3½ tasang arina
2½ kutsaritang Fleischmann's Dry Yeast	4 na kutsarang mantikilya
¼ tasang tubig	2 kutsaritang asin

Paraan ng pagluluto:

Iinit ang gatas at ihalo ang mantikilya, asukal at ang asin. Palamigin ito. Tunawin ang *yeast* sa maligamgam na tubig. Idagdag ang gatas at ang mga sangkap niyon. Unti-unting ihalo ang arina at haluing mabuti. Isama ang pasas. Lamasin ang mga masa hanggang sa kuminis. Ilagay sa malaking tasang pinahiran ng mantika. Itabi hanggang sa umalsa ang masa sa loob ng dalawang oras. Kung maging doble na ang laki ilagay sa *baking pan* at paaisahing muli. Iluto sa katamtamang init ng hurno (350°) nang mga 50 minuto.

Pang-Mahal Na Araw

Ang mga lutong ito ang nababagay ihain sa inyong mag-anak ngayong Mahal na Araw. Huwag kayong mag-atubili sa pagluluto ng mga ito sapagka't ang mga ganitong luto ay masustansiya at masarap. Bukod sa roo'y mura pa at madaling lutuin ang mga resiping ito.

Ginataang Munggo

(Buhat sa Coconut Recipes ng PHILCOA)

Mga sangkap:

1 puso ng saging	1 tasang gata (malapot)
2 tasang munggo	

Paraan ng pagluluto:

Palambutin ang munggo sa 4 na tasang tubig. Kapag malambot na ang munggo, isama ang tinadtad na puso ng saging. Kailangang lamasing mabuti ng asin ang puso nang maalis ang dagta. Bago hanguin (mga 5 minuto) isama ang gata sa munggo't puso ng saging.

Beans Na May Gulay At Gata

Buhat sa Star Recipes ng CALTEX (PHIL.) INC.

Mga sangkap:

3 tasang tubig	1 tasang malapot na gata
¼ tasang tuyong dilis	1 tasang malinaw na gata
kapirasong luya	1 siling pula (hiwain nang pahaba)
1 kutsarang bagoong	asin at paminta
1 tasang talbos ng kangkong	
1 tasang tuyong itim na beans	

Paraan ng pagluluto:

Pakuluin ang tubig saka isalin doon ang beans. Patagalin ang pagpapakulo nang dalawang minuto. Itabi ng mga isang oras. Pagkatapos ay ihalo ang malinaw na gata, dilis at luya. Pakuluing muli hanggang sa lumambot ang beans. Isunod ang malapot na gata saka timplahan ng asin at paminta. Kapag kumukulo na, ihalo ang kangkong at sile, takpan at patagalin sa apoy nang mga limang minuto pa.

Malunggay At Tokwa

ni Adelaida Santos

Mga sangkap:

2 tasang dahong malunggay	¼ tasang tokwa (kudra-kudrado at ipirito)
1 sibuyas (ginayat)	2 kutsarang toyo
2 kutsarang mantika	1 ulong bawang
1 kutsarang arina	asin

Paraan ng pagluluto:

Igisa sa mantika ang bawang, sibuyas at piniritong tokwa. Pagkaraan ng ilang sandali, lagyan ng dalawang tasang tubig. Halu-haluin hanggang sa kumulo ang nakasalang. Pagkatapos ay isama ang toyo at dahong malunggay. Tunawin ang kaunting gawgaw sa tubig saka ihalo sa niluluto. Pakuluin pang minsan saka hanguin.

Piniritong Okra

ni Adelaida Santos

Mga sangkap:

Murang okra	2 itlog ng manok
asin	pulbo ng tinapay

Paraan ng paghahanda:

Hugasan ang okra saka hatiin nang maalis ang tubig sa loob. Hiwain nang pahati (mga 1 dali). Magbati ng dalawang itlog saka timplahan ng asin. Igulong ang okra saka ilubog sa pulbos ng tinapay. Iprito sa mainit na mainit na mantika [illegible]. Ihaing may kasabing tomato sauce o kaya'y katsup.

Moda

SACK, PENCIL CUT AT MALULUWANG NA MGA RESTIDO ANG NAKAGUHIT SA PITAK NA ITO. ANUMANG TABAS ANG NAIS NINYO AT INAAKALANG BAGAY SA INYONG KATAWAN AY SIYANG PARISAN. MAARI RING MGA *PRINTED* NA TELA ANG GAMITIN SA HALIP NA LISO.

Bestidong Pandalaga

Kapuwa may kumbinasyong liso ang dalawang *printed* na bestidong nasa gawing itaas. Nagtataglay ng mga simpleng pang-itaas at maluluwang na mga palda. Samantalang sa ibaba naman ay isang kasuotang naguguhitan ng pinung-pino, may bolero at pinalamutihan ng *rick-rack*. Ang ganitong mga tabas ay nababagay sa mga dalaga.

ILANG PAYO

ALMUSAL: May panauhin man o wala, kailangang maging maingat ang mga maybahay sa pag-aayos ng iba't ibang kasangkapan sa hapag-kainan. Ang wastong paraan ng paghahain ng almusal sa inyong mag-anak ay siyang inilalarawan sa gawing kanan.

Naito ang paraan upang mapanatiling bago at maganda ang mga burdadong linen pagkatapos ninyong labhan. Tiyaking makapal ang sapin ng kabayo o ng plantsahan o di kaya nama'y ipansapin ang isang makapal na tuwalya. Upang maiwasan ang pagkasabit ng dulo ng plantsa sa burda. puntas o ano mang palamuti. takpan ng malinis at puting papel ang bahaging lalapatan ng plantsa. (Tingnan ang larawan)

PALADAING KA BA?

Ang madalas na pagdaing ay tanda lamang ng labis na pagkahabag sa sarili. Kung ang ganito'y siyang uugaliin, darating ang panahong magiging isang sakit mo na ang ganito.

Mainam na mabuksan ang pagiisip mo sa katotohanang ang madalas na pagdaing ay ginagawa lamang ng mga taong *walang kayang isakatuparan ang ilang mga bagay sa pamamagitan ng gawa* kaya nilulutas na lamang nila ang gayon sa pamamagitan ng salita. Subali't walang ibinubungang mabuti ang ganito.

Upang matiyak na kayo'y hindi mapapabilang sa mga *paladaing*, sagutin ang mga sumusunod na katanungan, at bilangin ang lahat ng kasagutang *oo*...

1. Madalas ka bang dumaing ukol sa pangangailangan ng salapi?
2. Idinaraing mo ba ang iyong mga suliranin at mga kabiguan?
3. Parati mo bang idinaraing ang iyong mga kapaguran, ang pagkakaroon mo ng nerbivos o ang pagkahapong madalas?
4. Nararamdaman mo bang tila walang nagpapahalaga at natutuwa sa iyong mga ginagawa?
5. Madalas mo bang sinasabi sa iba ang pag-aping ginagawa sa iyo ng mga nakatataas?
6. Malabis ba ang iyong pagtanggi sa mga bagay na nangangailangan ng matagal na panahon, pagod at malaking salapi upang maayos?
7. Mayroon ka bang kinaiinisan na siya mong madalas na iniiwasan?
8. Mapanuri ka ba sa mga bagay na sinasabi at ginagawa ng iyong mga kasambahay?
9. Madalas ka bang naliligalig at nagsasalita nang labis ukol sa masamang paglilingkod at ang kakulangan sa paggalang ng mga taong nanunungkulan sa bayan, gayundin sa halaga ng mabubuti at masasamang kalakal?
10. Kapag namamali o masama ang kinalalabasan ng mga bagay-bagay, sinisisi mo ba ang iba?

Mga katumbas ng sagot:

7-10...Isang sakit mo na ang pagdaing. Mag-isip-isip kang mabuti at ipangako sa sariling magbabago.

2-5....May kadalasan ang iyong pagdaing at ito ang dahilan ng pagkakaroon ng kakaunting kaibigan; subali't hindi pa huli upang magbago.

Mababa pa sa dalawa... Marunong kang maglihim lalo na sa mga bagay na pansarili at maingat ka rin sa pagbubunyag ng iyong mga suliranin sa iba. Ayaw mo nang ipabatid pa ang mga gumugulo sa iyong isipan kung mayroon man. — MRM

(Ika-5 Labas)

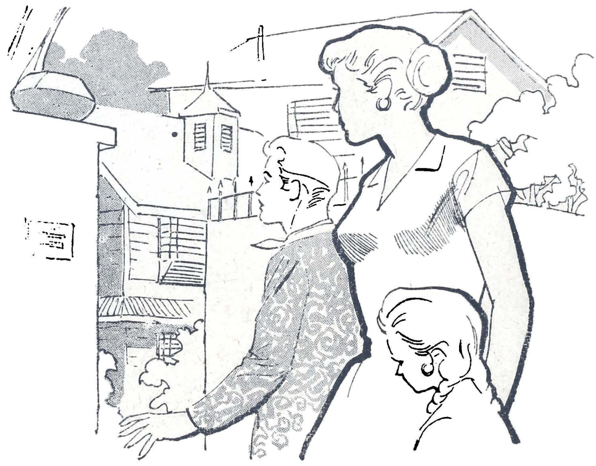

BABALIK...

nina Ben Arguelles at Luciano A. Dominguez

Dinamdam ni Luisito ang pagkamatay ng kanyang mga magulang . . . nguni't tila nagwakas ang kanyang kalungkutan sa isang Ramona

DINATNAN ni Luisitong nag-aagaw-buhay ang ama. iPnahintulutan siya ng doktor na makausap ito. Lumuhod siya sa tabi ng kama ng ama.

—Papa, —mahinang nasambit ni Luisito. Pinipigil niya ang pagpupumiglas ng kanyang damdamin. Nais niyang mapaiyak sa kahambal-hambal na anyo ng ama.

Nagmulat ng mga mata si Don Miguel. Pinilit niyang ngumiti pagkakita kay Luisito. Tinangnan niya sa kamay ang anak at pinisil-pisil iyon.

—Ang **mastermind** na lang daw sa mga pumaslang sa inyo ang nakakalaya, —wika ni Luisito. —Kapag nahuli siya'y ipaghihiganti ko kayo.

—Huwag, Luisito, —may garalgal ang tinig ni Don Miguel. —Diyos na ang bahalang magparusa sa kanya.

—Papa, alam ninyo'y talagang bibigyan ko kayo ng sorpresa sa inyong kaarawan sa makalawa. Ako'y talagang uuwi na sa atin. Patawarin po ninyo ako sa ginawa kong paglayo sa inyo.

—Matagal na kitang pinatawad, Luisito. Batid kong kahit na ano ang gawin ko'y hindi kita masasawata sa iyong hilig. Nasubaybayan ko sa pahayagan ang pagtatagumpay mo sa dulaan.

Hindi umiimik si Luisito. Ang pagkaawa'y ayaw umalis sa kanyang puso habang pinagmamasdan ang amang hirap na hirap sa pagsasalita.

—Natangay ng mga magnanakaw ang kaunti nating salaping naiimpok gayundin ang mga alahas.. Pati bulsa de relos ko'y hindi niya pinatawad. Ang negosyo ko nama'y luging-lugi na. Maiimbargo na iyon ng aking mga pinagkakautangan. Ni wala akong maipamamana sa iyo.

—Wala pong halaga sa akin ang salapi, —turing ni Luisito. —Ang gusto ko po'y gumaling kayo.

—Nararamdaman kong nangangapos na ang aking hininga, Luisito, —nahihirapang pakli ni Don Miguel. —Tulungan mo akong dumalangin.

—Papa, huwag kayong magsasalita nang kung anu-ano, —nangilid ang luha sa mga mata ni Luisito. —Hindi pa kayo mamamatay. Hindi ipahihintulot ng Diyos na mapawalay kayo sa akin.

—Tinatawag ako ng iyong Ina, —nahihibang na wika ni Don Miguel. Itinaas nito ang mga kamay at waring may inaabot. —Carmen, Carmen, hintayin mo ako.

Nagpilit na bumangon si Don Miguel. Pinigilan ni Luisito ang nahihibang na ama. Inihiga niya uli ito sa kama.

—Carmen, hintayin mo ako. Diyos ko! —At ang mga kamay na nakataas ni Don Mgiuel ay tuluyang bumagsak.

Napakagatlabi si Luisito. Napagtiim niya ang mga bagang. Pinahid niya sa pamamagitan ng kamao ang luhang tumatabing sa mga mata. Tinakpan niya ng kumot ang malamig na bangkay ng ama at siya'y lumabas sa silid.

MATAHIMIK na nairaos ang libing ng mga magulang ni Luisito. Hindi nakalimot sa pagdamay sa kanya ang mga kasamahan sa sinehan. Sina Johnny at Nena'y halos hindi umaalis sa tabi ni Luisito hanggang sa tabunan ng lupa ang kabaong ng mga pinakamamahal niya sa buhay.

Nang mag-uuwian na ang lahat, lumapit sa kanya si Mr.. Mendoza.

—Luisito, bibigyan kita ng ilang araw na pamamahinga, —wika ni Mr. Mendoza. —Huwag ka na munang lumabas sa tanghalan nang mga ilang araw..

—Pinasasalamatan ko ang kabutihan ninyo sa akin, Mr. Mendoza, —tugon ni Luisito. —Nguni't pabayaan na ninyong lumabas ako sa dulaan. Nais kong maalis ang aking pangungulila. Kung hindi ako gagawa ng anuman ay baka kung ano ang maisip kong gawin.

—Ikaw ang bahala. Luisito, —tanging nasabi ni Mr. Mendoza at tinapik-tapik sa balikat ang binata.

Naiwang mag-isa sa libingan si Luisito. Tahimik siyang dumalangin para sa katiwasayan ng kaluluwa ng mga magulang.

—Papa, Mama, ipaghihiganti ko kayo, —nausal ni Luisito sa kanyang sarili. —Hindi ako hihinto hangga't hindi nahuhuli ang puno ng mga pumaslang sa inyo.

Tapat sa kanyang sinabi, pagkakatapos ng palabas niya sa tanghala'y madalas na magsadya si Luisito sa himpilan ng pulisya upang makibalita kung nadakip na ang **mastermind** na nakatatakas pa.

—Bayaan ninyo't kung saka-sakaling magkaroon kami ng balita'y madali naming ipababatid sa inyo, Mr. Monteverde, —wika ng sarhento de mesa sa kanya. —Ginagawa pong lahat ng aking mga tauhan ang kanilang magagawa upang madakip kaagad ang mga salarin.

Ginagalugad din ni Luisito ang mga bahay-sanglaan sa pagbabakasakaling matagpuan ang mga hiyas na ninakaw sa kanila. Kung minsa'y nakikiistа-istambay rin siya sa mga lugar na malimit na pamalagian ng mga "maton" sa pagbabakasakaling makapulot ng balita sa mga iyon. Nguni't sa pagdaraan ng mga araw ay wala siyang linaw na nakukuha. Naniniwala siya na balang araw ay matatagpuan din niya ang **mastermind** na ito.

Umalis na si Luisito sa bahay nina Johnny. Namahay na siyang mag-isa sa sariling tahanan. Ang tahanan lamang na iyon at ilang kasangkapan at ang piyano nilang malaki sa salas ang tanging pamanang naiwan sa kanya ng mga magulang.

Nagpatuloy siya sa paglabas sa tanghalan. Kung nasa ibabaw na siya ng tanghala'y pinipilit niya ang sarili na mabigyan ng kasiyahan ang mga manonood kahit siya'y nagdadalamhati sa pagkamatay ng mga magulang. Sa ibabaw ng tanghala'y kinalilimutan niya ang lahat nguni't kung nag-iisa na siya'y saka lumuluha ang kanyang puso sa pangungulila.

Madalas na kung siya'y nagpapamalas ng kahusayan sa pagsasayaw ay matunog na matunog ang palakpak na iniuukol sa kanya ng isang babaing sa pinakaunahan ng palko nakaupo. May kasama itong isang batang babae. Tuwing magpapalit sila ng palabas ay lagi niyang nakikita ang nasabing babae sa palko ng sinehan.

Nagkaroon tuloy siya ng paghahangad na makilala ang tagahanga niyang iyon. Kung sipatin niya buhat sa likod ng telo'y nababanaagan niyang may natatanging kagandahan iyon.

—Johnny, nakikita mo ba ang ba-

(Sundan sa pahina 24)

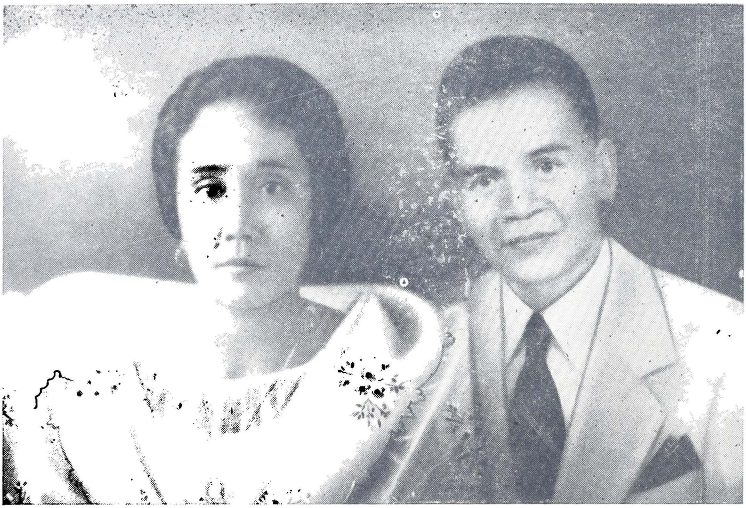

Sina Romana Pangan at Urbano Macapagal, mga magulang ni Dadong.

Diosdado Macapagal: Sugo ng Mahihirap

Sa Bungad Ng Landas

Sa pagtungo ni Dadong sa San Fernando ay nabuksan sa kanya ang daan tungo sa katuparan ng kanyang mga pangarap, nguni't . . .

KUMALAT sa buong kahabaan ng Kalye Cucu ang balitang pag-aaral nina Dadong sa San Fernando. Halos ipagtaka ng kanilang mga kapitbahay ang pangyayaring yaon: isang mag-anak na kalimita'y nanghihiram ng mailulugaw ang ngayo'y magpapaaral sa haiskul!

Ang ganyang pag-aalinlangan ay napapawi sa pagkagunita sa pagtatapos ni Dadong sa elementarya bilang **valedictorian.** Iyon ang batang madalas tabihan ng kanilang mga anak sa paaralan. At kung ang batang iyon, naiisip ng mga kapitbahay ni Dadong, ay makapagpapatuloy ng pag-aaral, maipasusuno nila ang kanilang mga anak upang makapag-aral din.

Nang buwang iyon ng Hunyo, 1925, nilisan nina Aling Romana ang kanilang nayon. Lulan ng isang trak na inupahan ng P5, may isang oras na pinangambahan nila ang tibay ng kanilang mga palayok, kalan at ilang pinggan. Mga tampiping may lamang damit nag hindi na nila gaanong inintindi. Sa pagkakalagak niyon sa isang tabi ng trak ay wala silang aalalahaning mamahaling kasuotang maaaring masira.

Isang bahay na sawali sa Kalye Sto. Niño ang tinuluyan nila. May isang silid-tulugan, kumidor, kusina at maluwag na sala, ang bahay na iyon ay isa nang palasyo sa paningin ni Dadong. Kahit may atip ding pawid, ang laki niyon ay maihahambing niya sa bahay nina Enrique Arrastia na kinatakutan niyang panhikin.

Labinlimang piso isang buwan ang upa sa bahay. Para kay Aling Romana, ang halagang iyon ay isa nang mabigat na pananagutan. Ang baon nilang pera ay halos sumapat lamang sa pangmatrikula nina Dadong at Israel.

Bukod sa pinagbilhan nila sa pinalaking mga baboy ng magkapatid, may inaasahan pang mapagkukunan ng salapi si Aling Romana — ang bayad ng magsisipisang mga kabataang buhat sa Lubao. Yaon ang kanyang balak bago pa man sila lumipat sa San Fernando: ang pagpapakasera sa mga estudyanteng magsisipag-aral sa Pampanga High School.

Bago dumating ang **araw ng pataalan**, dalawampu't limang katao ang pumuno sa bahay-paupahan. Sa pangkat ng mga nanggaling sa Lubao ay naragdag ang mga kabataang buhat sa Floridablanca, Macabebe at Guagua. Bawa't isa sa mga nangangaserang iyon ay nakatutulong sa pagbabayad sa bahay at pagbili ng kanilang pagkain.

Kung isasaalang-alang ang kalagayang-pangkalusugan, walang tatagal sa pagsisiksikan doon. Nguni't walang tumutol sa mga estudyanteng hindi makahahanap ng mabuti-buting tirahan. Panatag na sila sa katayuan yaon — matulog nang pisan-pisan (ang mga babae'y sa silid-tulugan, at ang mga lalaki'y sa maluwag na sala at kumidor) at magsiksikan sa hapagkainan tuwing oras ng pagkain.

Sa paghahanda ng pagkain, si Dadong ang katu-katulong ni Aling Romana. Batid niya na ang paglilingkod nilang yaon ang pinanggagalingan ng kanyang pinag-aaral, ng kanyang binabaon sa pagpasok.

DAPAT sanang ikinatuwa ni Dadong ang pagkalagay sa kanya sa **Section A** ng mga nasa unang taon. Sa mga kasamang niyang nangangasera ay walang napunta sa pangkat na iyon.

Laging nasa isip niya ang kanyang anyo: naka-korto at walang sapatos. Hindi nabago ang nadama niyang panginglmi sa harap ng kanyang mga kamag-aaral nang nasa Lubao pa siya.

—Dinaramdam ko. Ayaw kong magpresidente... —tanging naitutugon niya kapag nagkakaroon ng eleksiyon sa klase at siya ang hinihirang na pangulo. Pinangangambahan niya ang kanilang kalagayan — ang kahirapang tulad ng dati'y hindi nakapigil sa lagi niyang pagkalagay sa **honor roll** at pananatili sa **Section A** hanggang sa kanyang pagtatapos.

Siya pa rin ang madalas na maging tagapagturo ng mga nangangasera sa kanila. Hindi niya matatanggihan ang mga iyon. Doon siya nanghihiram ng mga libro. At alam niya: kahit hindi na siya mag-aral, magagamit niya ang

mga kaalamang pinag-aaralan niya para sa mga iyon.

TUWING Sabado at Linggo, umuuwi sina Dadong sa Lubao. Nag-aalaga pa rin si Dadong ng mga biik... pag-aalagang nagpapagunita sa kanya sa unang puhunan niya sa pag-aaral sa haiskul. Kaya hindi nawawala sa kanya ang dating tiyaga sa paghahanda ng darak at kaning-baboy.

Sa mga araw na inilalagi niya sa Lubao, nagkakaroon siya ng pagkakataong muling makihalubilo sa mga kalaro niya. Higit siyang panatag sa piling ng mga iyon kaysa sa mga kamag-aaral niya sa San Fernando.

Minsan, sa isang pakikiumpok niya kina Fidel Dabu, biglang namayani ang katahimikan at pagkatapos ay ang biglang tawanan.

—Balugbog! Balugbog! —Malakas ang pagtukso nina Fidel.

Natingnan ni Dadong ang tinukso ng kanyang mga kalaro. Malaki ang tainga niyon, nakababata sa kanya, maputi, at may kasamang babae.

Nasinag ni Dadong ang galit sa mukha ng tinukso nila. Nahulaan niya ang ikikilos niyon.

Sumugod ang bata kay Fidel. Bahagya pa lamang silang nagpang-aabot nang umawat sina Dadong. Pagkatapos ng gulo'y nakilala ni Dadong ang nakaaway ni Fidel: si Rogelio de la Rosa. Ang babae'y ang kapatid niyon, si Purita.

Sa mga pagtatanong ni Dadong ay napag-alaman niyang bagong lipat sina Rogelio sa Kalye Cucu. Nakipagpalitan sila ng bahay kina Dr. Julio La-

—Kina Mang Isaac tayo pumunta, —maimumungkahi ng isa sa kanila.

—Areglado.

Barbero si G. Isaac Lumanog. Sa mga umagang yaon ay makikita niyang tatapat sa harap ng kanyang bahay sina Dadong at Rogelio. Hindi kumikibo ang dalawa. Titingin-tingin lamang.

Mahihinuha na ni Mang Isaac ang ibig ipakahulugan nina Dadong. At, sa oras ng pag-aalmusal, malugod niyang haharapin ang dalawa: —Halina muna kayong dalawa riyan. Mag-agahan tayo.

Magkakatinginan sina Dadong at Rogelio, saka pangiting aakyat.

May mga araw namang hindi na nila kailangang tumapat kina Mang Isaac. Yao'y kung natatanawan nilang hinog na ang mga saging sa bakuran ni Gng. Isidora Sita. Sapat nang pang-almusal ang mga saging na napipitas nila roon upang ipalaman sa kanilang sikmura, at masimulan ang kanilang mga gawain.

Kung naaalala ni Dadong ang mga "limos na agahang" iyon, namumunimuni niya: "Hindi sana kami napabayaan ni Itay."

Saka niya magugunita ang kanyang liham sa ama... kung iyon ay natanggap... kung iyon ay pinahalagahan.

Nalaman niya ang sagot sa katanungang yaon nang umuwi siya, isang hapon, buhat sa San Fernando.

Dinatnan niyang humihimig ng awitin si Aling Romana habang naglalaba. Ipinagtaka niya ang gayon. Hindi

—Dadong!

Hindi ganap na naunawaan ni Dadong kung bakit biglang tumabang ang pananabik na nadama niya noong una.

Kaipala'y nabakas pa rin niya sa ama ang dating pag-uugali niyon: pagiging palaalis at pamumuhay na pansarili lamang.

Sa isang pagkakataon ay hinangaan niya ang ama. Samantalang nasa San Fernando sila, nabalitaan nilang ipinaalis ni Gng. Colomba de Guzman ang kanilang bahay at ipinalilipat sa dakong harapan ng bakuran. Nangasiwa ang kanyang Lola Escolastica sa paglilipatan, at si Mang Urbano ang yumari ng bagong bahay. Ginawa niyang tabla ang sahig — isang kaunlaran sa dating sahig na kawayan — nguni't hindi natapos ang pagyari dahil sa kakulangan ng magugugol.

Hindi sapat ang pagmamalasakit na iyon upang ganap na malapit ang damdamin niya sa ama. Talos niyang panandalian lamang ang gayon. Darating ang araw na maghihinanakit pa rin siya, natitiyak niya.

ISANG GABI, sa San Fernando, dumating ang kanyang ama at agad hinanap si Israel. Ilang sandali pa at nagkaharap-harap na silang mag-aama.

—Israel, —bungad ni Mang Urbano, —ikaw ay mag-aasawa na.

—Ako? Kanino po?

—Kay Iluminada Banal, isang dalaga sa nayon natin. Maganda siya, at

... walang pagkatakot.

Lumayo sila nang bahagya sa tindahan.

—Ano iyon?

—Itay... nais ko pong magkaliwanagan tayo.

—Sa anong bagay?

—Ayoko pong gawin ninyo sa akin ang ginawa ninyo sa Kuya Israel. Hindi po ako makapapayag na kayo ang manligaw para sa akin.

Hinintay niyang tumugon ang ama. Lumapit iyon at inakbayan siya sa balikat.

—Hindi ko gagawin iyon sa iyo, Dadong. Kilala kita, buhat sa iyong pagkabata. Hindi kita panghihimasukan sa bagay na iyan.

Nakaramdam ng bahagyang kapanatagan si Dadong. Kahi't paano'y naihayag niya ang pagnanasang makalayo sa kapangyarihan ng ama. Kung ang kapangyarihang yaon ay laging lakas na magtataguyod sa kanya, disi'y wala siyang pangamba sa tinatahak niyang landas.

Gayunpaman, siya pa rin ang kinikilalang pangunahing mag-aaral sa kanilang paaralan. Sa kanyang ikatlong taon ay nakapagmungkahi siya ng isang mabisang paraan ng paglalapit ng mga mag-aaral sa mga guro.

—G. Garcia, sa palagay ko po'y mabuting maglimbag tayo ng isang **school organ.**

—School organ?

—Isa pong mapaglalathalaan ng mga artikulo at balitang nagaganap sa paaralan.

Sumang-ayon si G. Numeriano Gar-

Sinulat ni Mario M. Nieves

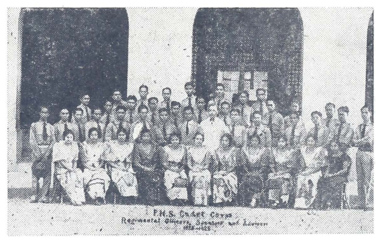

Ito ang bumuo sa "PMT Cadet Corps" ng 'Pampanga High School noong 1929. Si "Captain" Macapagal (may markang X) ay nakipagsagutan sa "commandant" (nakaputi, ikalawang hanay) dahil sa maling pakikitungo niyon sa mga "sponsors" (unang hanay)

yug dahil sa unti-unting pagkaubos ng kanilang pagkabuhay. Nagbayad ng kaunting halaga si Dr. Layug sa pagkakamit ng bahay ng mga de la Rosa sa karatig-baryo.

Hindi pa gaanong natatagalan nang mapuna ni G. Feliciano de la Rosa, ama ni Rogelio, ang kakaibang kalagayan ng mga taga-Kalye Cucu. —Bakit ba ang lahat na yata ng mga tao rito'y inuubo? —aniya.

Ilang araw lamang matapos makapagtanong iyon ay napuna ng mga naninirahan sa Kalye Cucu na sinasasal iyon ng ubo.

Ang pagkahawang yaon ni G. de la Rosa ay hindi naranasan ni Rogelio. Matapos makilala ni Dadong si Rogelio, naging magkatuwang sila sa pag-iigib para sa ilang kapitbahay. Doon naging mabulas ang pangangatawan ni Rogelio.

Batid ni Dadong kung bakit madaling nagkalapit ang kanilang kalooban: kapuwa sila mahirap. Kung umagang nagkakatagpo sila nang hindi pa nag-aalmusal, nagkakasundo sila sa paghanap ng lunas.

niya nabakas nang nangakaraang araw ang gayong kasiglahan.

—Masaya yata kayo ngayon, Inay? —paniniyak na tanong niya nang makalapit sa ina. Hindi sumagot si Aling Romana. —Bakit po?

Hindi pa rin umimik ang ina. Marahil, naisip niya, may bagong pangyayaring naganap sa araw na yaon.

Pagpapatunay sa kanyang hinala, mabilis na umakyat sa bahay si Dadong. Sa may bungad ng pintuan ay madali niyang napagsino ang lalaking naghihintay sa kanya.

—Itay!

—Dadong... —Niyakap siya ni Mang Urbano. —Natanggap ko ang sulat mo. Naluha ako nang mabasa ko iyon. Ipinasiya kong magbalik, nguni't...

Nanatiling nakatingin lamang si Dadong sa ama. Alam niya: sa nagdaang mahigit na dalawang taon na ikinalayo niyon sa kanyang ina ay may kinandili iyon na ibang babae. Siya mang anak, nagunita niya, ay maaaring may makaagaw rin sa pag-ibig ng ama.

hindi ka niya tatanggihan.

Nagtaka si Dadong at si Aling Romana. Si Israel ay ikakasal sa isang hindi pa niya ganap na nakikilala! Paano ang pag-aaral niyon? Nasa ikatlong taon pa lamang sila noon.

May nabakas na pagtutol si Dadong sa mukha ng kapatid, subali't walang nabigkas iyon. Tumugon lamang nang marahan si Isarel. —I-ibig ko pong makita si Iluminada.

—Hayaan mo't isasama kita sa kanila.

Pagkalipas ng ilang linggo'y ikinasal sina Israel at Iluminada. Ikinaligalig ni Dadong ang pagkakatotoo ng sinabi ng ama, ang pagkakasuong ng kapatid sa biglaang pag-aasawa. Si Mang Urbano ang nanligaw para kay Israel!

Nang gabing iuwi ni Israel si Iluminada sa tinitirhan nila sa San Fernando ay nagkasarilinan sina Dadong at Mang Urbano sa isang tindahan ng haluhalo.

—Itay, ibig ko kayong makausap nang masinsinan. —Walang nakababakas na pangamba sa anyo ni Dadong

cia. Iniharap nila ang mungkahi sa pangasiwaan, at iyon ay napagtibay. Si Dadong ang ginawang patnugot sa panitikan at si G. Garcia ang tagapayo.

Nang magtatag naman ng isang samahan ng mga mananalumpati — **Aurora Ning Diwa** — agad sumapi si Dadong. Sila ang bumuo sa pangkat na panlaban ng Pampanga High School sa mga timpalak-bigkasan. Sa mga paputong, sila pa rin ang madalas na maanyayahan sa iba't ibang bayan at nayon.

Isa si Dadong sa mga kinikilalang mananalumpati. Dahil doo'y isang kaibigan ang nagpagawa ng isang talumpati ng pagpaparangal.

—Alam kong propesyonal ka nang tagaputong, Dadong, kaya kailangan ko ang tulong mo. —Si Fortunato Sazon ang nakiusap sa kanya. —Tulungan mo naman ako sa bibigkasin ko...

—'Yon lamang pala, e. Sumama ka sa amin, at pagtutulungan nating

(Sundan sa pahina 31)

PAGSISISI

Masasabing isa siyang bagong Magdalena; nguni't siya'y di magiging isang santa, manapa'y ilaw ng isang masayang tahanan

ni Ricardo S. Aquino

ANG KAALINSANGANAN sa loob ng simbahan nang mga sandaling iyon ay lumikha ng butil-butil na pawis sa mukha ni Elena. At sa muling pagtataas ng kanyang mukha ay napatitig siya sa mata ng nakapako sa Krus! May dagok na naramdaman si Elena sa kaibuturan ng kanyang dibdib! May pagkabalisang sumigid sa kanyang puso. Tila baga may kilabot na biglang nagbangon sa kanyang katauhan. Saan man niya idako ang mga paningin ay waring may mga daliring sumusurot sa kanya.

—Makasalanang babae! Makasalanang babae!

Sumikdo ang dibdib ni Elena. Tinakpan niya ng dalawang kamay ang kanyang mga pandinig at sa pagkakaluhod niyang iyon nang buong kataimtiman sa paanan ng Mahal na Poong nakabayubay sa Krus ay marahang napahagulgol siya.

—Diyos ko!. . .O, kamahal-mahalang Panginoon!. . . —aniyang tumatangis nang buong pagtitika. —Ituro Mo po sa akin ang matuwid na landas na dapat kong tahakin ngayon alang-alang sa mga araw na ito ng Iyong paghihirap sa sala ng sangkatauhan!. . . Tulungan po Ninyo ako, mahal kong Panginoon. . . —At ang mga impit na hikbi ni Elena ay bahagyang pumailanlang sa banal na katahimikan nang mga sandaling iyon.

Malapit nang ihudyat ang ika-3:00 ng hapon. At ang kabanalan nang mga sandaling iyon ng paggunita ng sangkatauhan sa araw ng paghihirap ng Banal na Mananakop ay lalo pang sumidhi sa kaibuturan ng kaluluwa ni Elena. Tahimik ang lahat.

—Hala! Kung sino sa inyong umuusig sa babaing ito ang walang bahid ng pagkakasala, dumampot ng bato at siya'y pukulin! —Sa isang bahagi ng "Pitong Wika" ay narinig ni Elenang binigkas ng pare samantalang ipinagugunita sa mga naroroon ang kabanalan ng mga pangungusap na iyon ng Mahal na Panginoon nang panahon ng Kanyang mga pangangaral sa sanlibutan!

Sabay sa pagkakapikit ng luhaan niyang mga mata ay nakagat nang mariin ni Elena ang kanyang mga labi. Wala na ni isa mang katagang mabigkas siya maliban sa mga impit na hikbing yaong kinukuyom niya sa dibdib. Wala nang nalalabi pang pag-asa si Elena, kundi ang mataimtim na pagsisisi! Wala na rin noon ang dating kasiglahan at kalusugan ng kanyang katawan; ang mapupulang mga labi at pisngi; ang mapang-akit na alindog na siya niyang ginawang sandata sa pakikibaka sa buhay!

Dalaga na si Elena nang siya'y maulilang lubos. Mahirap lamang ang kanilang kabuhayan kaya't nang yumao ang kanyang mga magulang ay walang naiwan sa kanya kundi ang mga gintong aral sa buhay.

—Huwag ka sanang patatangay sa simbuyo ng iyong kalooban, anak! Magbago ka sana, Elena! Wala kaming yamang maiiwan sa iyo, kaya't nais kong bago mapikit ang aming mga mata'y maiwan ka namin sa isang kalagayang matiwasay! —minsa'y sabi kay Elena ng kanyang ina.

—Wala akong hangad na mag-asawa, inay, —ang sagot noon ni Elena, —kung ang lalaking matatagpuan ko'y magpapahirap lamang sa akin! Sawang-sawa na ako sa kalagayan nating ito, kaya't ibig ko namang makatagpo ng isang lalaking makapagdadala sa akin sa ibang uri ng pamumuhay! — Batid ni Elena na maganda siya at kaakit-akit. Hindi nga naman katakatakang lapitan siya ng mga "big shot."

Ang gusto noon ng mga magulang ni Elena ay si Nonong. Tapos lamang ng haiskul si Nonong. Subali't ang ikinaayaw rito ni Elena ay ang trabaho ng binata. Karpintero lamang si Nonong.

—Anong uri ng pamumuhay ang ipagkakaloob niya sa akin? Magdildil ng asin at magtiis ng hirap? — ang sabi pa ni Elena sa kanyang ina isang gabing hindi niya pakiharapan ang mabait na talisuyo.

—Huwag ka sanang masyadong mataas anak! —sabi ng ina ni Elena. — Walang perpekto sa mundong ito. Lahat tayo ay hindi nakatitiyak ng kapalaran.

—Nang dahil sa palagay ninyong iyan kaya't sinapit natin ang kabuhayang ito, Inay, —sagot ni Elena. — Di ba't kaya kayo nawalan ng mana at napalayo sa isang kabuhayang masagana ay dahil din sa mga patakaran ninyong iyan sa buhay ni Itay?

—Elena! Wala kang karapatang magsalita ng ganyan sa akin? Anak lamang kita!

—Hindi ako maaaring umibig, Inay, sa isang lalaking katulad lamang natin ang kalagayan, kaya nasabi ko iyon! Darating ang araw na mapag-iisa ako sa buhay. Ayaw kong maiwan ninyo ako sa isang kabuhayang dahop sa lahat ng bagay! Ayaw kong maghirap!

At mula nga nang yumao ang mga magulang ay napag-isa na sa buhay si Elena. Noon siya nagsimulang makipagsapalaran upang hanapin ang sarili niyang kapalaran.

—Katulad ng ibang nilikha'y may karapatan din akong hanapin ang aking sariling kaligayahan! —malimit na nasasabi-sabi ni Elena.

Kaypala'y naakit ng kaway ng makabagong kabihasnan, ang mga payo ng yumaong magulang ay nalimot ni Elena. Ang mapang-akit niyang kariktan at sariwang kabanguhan ang nag-anyaya sa kanya upang sundin ang malaon nang iniaatas ng kanyang damdamin!

At di naglaon, isang Elena Makairog ang nagpugay at hinangaan ng kalalakihan sa isang tanyag na **night club**. Maraming nabaliw kay Elena! Di mabilang ang naging alipin ng kanyang kariktan.

—Ang ibig ko'y magkaroon ng ibang uri ng buhay! —wika ni Elena, isang gabi, sa kanyang kasayaw.

—Paliligayahin kita, Elena! Sumama ka lang sa 'kin ay ilalayo kita sa pook na ito! Pakakasal tayo sa lalong madaling panahon at pagkatapos ng ating pulot-gata ay ipapanhik kita sa sarili naming tahanan!

Nalamuyot si Elena nang matatamis na pangakong iyon ni Ben. Kilala ang angkan nina Ben sa Maynila, at batid iyon ni Elena. Sa katunayan ay katatapos pa lamang ng arkitektura ng binata nang sila'y magkakilala. Kaya't nagtiwala si Elena. Sumama siyang magtanan kay Ben. Huli na ang lahat ng matuklasan niya ang mapait na katotohanan! —Nilinlang siya ng binata pagkatapos siyang pagsawaan.

Nawalang parang bula si Ben, at nang mabalitaan ni Elena'y kasal na ito sa babaing siyang talagang ihahatid sa harap ng altar.

Noon itinangis ni Elena ang mga pagkakamaling nalikha ng kanyang kapusukan at matayog na pangarap sa buhay! Noon niya nagunita ang mga payo at pangaral ng kanyang ina!

Subali, naging matatag pa rin si Elena sa kabila ng masaklap na pangyayaring iyon! Nagbalik siya sa **night club!** Maganda pa rin siya at sariwa. Hindi siya pinaglahuan ng pag-asa sa unang kabiguan sa buhay. Kaya't ang pagkalupaging minsan ay sinundan pa ng ikalawa, ikatlo. . . at nang lumaon ay katulad na lamang ng pagtungga ng alak ang paglulunoy niya sa karumaldumal na gawain. Ang kanyang puso ay pinatigas na nang pinatigas ng matayog niyang pangarap!

Noon niya nakatagpo si David Arcangel. Ang pagkikilala nila ng binata ay isang pagkakataong parang pinagtiyap ng mga pangyayari. Malimit siyang isayaw ng binata sa madilim na bulwagang sayawan.

Maligaya na sana noon si Elena, subali't ang lihim ng kanyang katauhan ang lagi nang tumatakot sa kan-

ya sa lahat ng sandali. Hindi nababatid ni David ang marumi niyang pamumuhay! Natatakot siyang ipagtapat sa binata ang katotohanan! Baka lumimot si David! Subali't tinatakot din naman siya nang pangambang matalos iyon ng binata balang araw.

—Ngayon mo lamang ako nakilala, David! Marami ka pang bagay na hindi nalalaman. Maaaring hindi mo talos ang aking katauhan! —sagot ni Elena.

Payapa silang nakaupo noon sa dalampasigan ng look ng Maynila at tinatanaw nila ang paglubog nang araw sa dakong kanluran.

—Kailangan pa bang itanong ko sa iyo ang bagay na 'yan? —sabi ni David at pinisil ang palad ni Elena. —Maging pangit ka man sa paningin ng lahat ay walang kailangan sa akin, Elena. Iniibig kita at 'yan ang ibig kong bigyan mo ng katugunan.

Hindi na natimpi ni Elena ang damdaming ngapupumiglas noon sa kanyang dibdib. Marahang napabulalas ng iyak ang dalaga. Hindi niya maitunghay ang mukha sa binata. Ngayong mapatunayan niya ang katapatan ni David ay lalong hindi niya maatim na dayain ang paniniwala nito. Kailangang mabatid ni David ang katotohanan, sa sarili niyang pagtatapat. Nguni't paano niya maisisiwalat ang katotohanan?

—Hindi mo nalalaman ang iyong sinasabi, David... —nabigkas ni Elena matapos ibaling ang kanyang tanaw sa malayo. Iniiwasan niyang magkaugnay ang titig nila ni David! —Ako'y hindi maaaring maging bahagi ng maganda mong paniniwala, David.

—Iniibig kita, Elena, at 'yan ang ibig kong itanim mo sa iyong isip. Pagkasabi niyon ay hinubad ni David ang kuwintas sa kanyang leeg na may palawit na munting krusipiho at inialay kay Elena.

—Bago namatay ang aking ina ay ipinagkaloob niya sa akin ang kuwintas na ito, Elena, —mabanayad na wika ng binata. —Sinabi niya sa akin na ito'y ipagkaloob ko sa babaing pakikisamahan ko sa buhay. At ikaw, Elena, ang magtataglay nito pagka't ikaw ang hinirang kong maging kapilas ng dibdib! Sa iyong leeg ibig kong makitang nakasuot ang kuwintas na ito...

—David! O, David... —At paiyak na napayapos si Elena sa binata.

Hindi nakatulog si Elena nang gabing iyon! Magdamag niyang iniluha at binulay sa sarili ang mapapait na sandali sa kanyang buhay. Halos isumpa niya ang kanyang sarili sa matinding sama ng loob! Hindi maatim ng kanyang budhi na tanggapin ang pagibig ni David! Hindi siya karapat-dapat sa pag-ibig na iyon! Wala siyang karangalang maipagkakapuri kay David!

Kinabukasan ay yari na ang pasiya ni Elena. Gumawa siya ng isang liham para kay David at doon ay ipinagtapat niya ang lahat ukol sa madilim niyang kasaysayan. Kalakip din sa liham na iyon ang kuwintas na ipinagkaloob sa kanya ng binata.

—Patawarin po Ninyo ako, Panginoon ko... —lumuluhang usal ni Elena. —Hindi ko siya maaaring dayain ngayong nakilala ko ang katapatan ng pag-ibig niya sa akin! Pinagsisisihan ko po ang mga pagkakamaling nagawa ko sa buhay! Wala po akong hinihiling ngayon sa inyo kundi bigyan Ninyo ako ng pagkakataong makapagbagong buhay!

At nang Biyernes Santo ngang iyon ay inihantong si Elena ng kanyang mga paa sa simbahang iyon ng Nazareno sa Kiyapo. Ang kadakilaan ng araw na iyon ang nagbukas sa nakapinid niyang puso at siyang sumaksi sa kanyang banal na pagsisisi.

—Kailanma't napagsisisihan natin ang ating mga pagkakasala at tayo'y nakalaan nang magbagongbuhay, ang biyaya ng Diyos ay nasa atin pa ring mga palad! Katulad din ni Santa Magdalena... sa kabanalan ng kanyang pagsisisi ay natutuhan niyang magpakabuti pagkatapos ng mga pagkakasalang nagawa niya... at siya'y tananghal na isang santa ng kabanalan!

Nagpahid ng luha si Elena sa bahaging iyon ng sermon ng pare.

—'Diyos ko- Ama, patawarin Mo po sila sapagka't hindi nila nalalaman ang kanilang ginagawa!' —ang pangungusap na iyon ng Dakilang Panginoon na kabilang sa mga huling binigkas ng pare ang lalo pang nagpatining sa mataimtim na pagsisisi ni Elena.

—Diyos ko! —hindi natimpi ni Elena ang kanyang damdamin at siya'y napabulalas na naman ng iyak. Payapang-payapa at taimtim siyang nakaluhod sa paanan ng Krus ng Mahal na Poong Nazareno. Tutop ng dalawa niyang palad ang luhaang mukha. Batid niyang matapos matunghayan ni David ang kanyang liham ay susumpain siya at pandidirihan!

Ganap nang ika-3:00 ng hapon. Mahabang sandali ng mapayapang katahimikan ang naghari sa loob ng simbahan. Walang anu-ano'y nadama ni Elena ang marahang pagdantay ng dalawang palad sa kanyang mga balikat. Marahang napalingon siya.

—Elena... —ang mabanayad na tinig na iyon ang wari'y birang pumahid sa paghihirap ng loob ng dalaga. —Tapos na ang "Siete palabras"...

Hindi agad nakapangusap si Elena nang ganap na makilala ang nagsalita. Hindi niya mapaniwalaan ang katotohanang iyon! Nguni't maliwanag ang kanyang mga paningin! Hindi siya nangangarap

—David!... Hindi na nasundan ng iba pang kataga ang sasabihin ni Elena. Siya'y mapabulalas na naman ng impit na iyak sa biglang bugso ng kaligayahan.

—Ngayo'y kasama mo na akong tatahak sa isang landas na kaloob sa atin ng Dakilang Maykapal, Elena... —sabi ni David at palihim na hinawakan ang kamay ng dalaga. * * *

Sariling Kurukuro

ni P. S. Aspillera

Isa sa mga kaugalian nating mga Pilipino na nangangailangan ng kaunting pagbabago ay ang malabis nating pagkupkop sa ating mga anak. Ito'y napatutunayan lalo na sa panahon ng pagtatapos ng pag-aaral.

Tunay na wala nang napakaligayang sandali para sa isang magulang gaya ng sandaling tumatanggap ng diploma ng pagtatapos ang anak na pinipintuho. Ang lahat ng mga taon ng paghihirap at paghihikahos upang maitaguyod ang pag-aaral at matustusan ang lahat ng mga pangangailangan ng mutyang bunso ay parang hanging napapawi sa mga oras na iyon. Ang mga mata ng mga magulang habang itinititig sa maligayang mukha ng anak ay punung-puno ng pag-asa sa kinabukasan. Natapos na rin ang kanilang anak. Ngayo'y hindi na sila maghihikahos sa buhay. Hindi na sila mangungutang para ibayad sa matrikula. Hindi na sila magsasanla ng kaunting alahas o ng maliit na lupang kinatitirikan ng kanilang tahanan upang maipantakip sa mga pangangailangan sa paaralan. Ngayo'y makapagtatrabaho na ang bunsong pinag-aral. Mahuhubdan na sila ng mga hirap at tiisin. Siya'y makatutulong na sa kanilang pamumuhay. Anong sayang isipin!

Hanggang...

Ang unang pagkakataong lumapit sa mag-anak ay isang alok sa pagtuturo sa isang malayong lalawigan. "Naku! Ano ba namang pagkalayu-layo. Humanap ka na ng malapit-lapit. Sama-sama lamang tayo, kahi't na tayo magdildil ng asin," ang tutol ng magulang.

Ang ikalawang alok ay sa isang maliit at bago lamang nagsisimulang paaralan. "Magkano raw ba ang sasahurin mo? Iyon lamang? Mabuti pa ay matulog ka na lamang dito. Tataba ka pa."

Ang ikatlong alok ay sa isang paaralan ng mga lalaki. "Tigil na nga iyan. Panay na lalaki ang makakasalimuha mo roon. Baka ligawan ka pa ng mga iyon!"

Ang ikaapat na alok ay sa paaralang panggabi. "Huwag nga. Kababae mong tao ay nasa lansangan ka hanggang gabi".

Anupa't ang lahat ng pagkakataon para kumita at magkahanap-buhay ang anak ay natutulang lahat at hindi nakatutugon sa pihikang pamimili ng mga magulang. Kahina-hinayang na mga pagkakataon! Kaya't nakakaraan ang lima, anim na buwan, isa, dalawang taon at ang kawawang anak ay nasa kanila pang pagkukupkop at nakikipagtiisan sa kaunting sinasahod ng ama. Ang lahat ng mga napag-aralan upang maging mahusay na guro ay unti-unti nang nalilimutan. Ang dati ring sigla sa paghahanap ng mabuting trabaho ay nawala nang lahat.

Iyan ang nagagawa ng mga magulang na makikitid ang isip at laging handang kupkupin ang may sapat nang pag-iisip na anak. Iyan ang nagagawa ng mga magulang na ayaw ng layu-layo at hindi marunong magtiis upang ang mga anak ay matutong mamuhay nang sarili.

Ngayong panahon na naman ng pagtatapos at paghahanda sa kinabukasan ng mga anak, ang kaunting paalalang ito ay inihahandog sa mga magulang ng Pilipinas. * * *

Sa matalik na pakikipagkaibigan . . .

"...Ang pagkakaibigan ay isang banal na bagay at ang pakikipagkaibigang nasasalig sa mga pagkukunwari ay hindi kabanalan at hindi rin pagkakawanggawa. Tayo, sa ano mang paraan ay maaaring maging kaibigan sa marami pagka't marami rin naman ang nakakaayon natin sa isa o ilang paniniwala at pag-uugali. Nguni't isang kamalian at pagkukunwari ang tayo'y maging malapit na kaibigan sa marami. Hindi maaaring maging maging matalik tayong kaibigan nang higit pa sa ilan sa dahilang bihira sa buong daigdig na ito ang mga taong nakakaayon natin sa halos lahat ng bagay." — *Thomas Merton*

Sasabihin Na Niya...

May humahadlang sa kanya upang isiwalat ang damdamin, nguni't nasaid din ang kanyang pagtitimpi, at . . .

ni Antonio Ablaza

NAGBUNTUNGHININGA siya nang makitang pumapasok sa bulwagan si Kapitan Escobar. Muling nakaramdam ng kirot ang kanyang puso. Nalalaman niya kung sino ang sadya niyon: si Marita. Alam niya kung bakit dinadalaw ng kapitan si Marita.

Iisang buwan pa lamang siya sa tahanang iyon, nguni't marami na siyang nalalaman. Walang nalilihim sa kanya. Si Marita na rin ang nagtatapat sa kanya ng lahat.

Yaon ang ikinalapit ng kalooban niya kay Marita. Naging matapat ito sa kanya sa pagbubunyag ng mga bagay na dapat sanang ilihim. At iisa ang nalalaman niyang dahilan.

—Naging bukas ang kalooban ko sa iyo, pagka't ulila na ako sa ama at wala akong kapatid na lalaki. Sa pagbubunyag ko sa iyo ng aking mga suliranin, parang nagluluwag-luwag ang aking dibdib. Inaasahan kong mauunawaan mo ako... —ang sabi sa kanya ni Marita nang unang ipagtapat nito sa kanya ang isang suliranin.

ay siya ang sinasangguni. Nang minsang bumili ng bagong sapatos ay siya pa ang tinanong. Kung ano raw, sa ganang kanya, ang kulay na lalong nababagay sa mga dalaga. Sinabi naman niya ang naaayon sa kanyang palagay. Itim, aniya.

Nang umuwi si Marita nang araw na yaon, may dala na ngang isang pares na sapatos na itim.

—Isusuot ko ito sa Sabado, sa sayawan sa bahay ng isa kong kaibigang magdiriwang ng kaarawan, — ang wika pa noon ni Marita.

Subali't hindi naisuot ni Marita ang sapatos na itim sa sinasabing sayawan. Kung sa anong dahilan, hindi sumipot ang mga kaibigang kausap na susunod kay Marita nang gabing yaon. Hindi naman makaalis nang nag-iisa ang dalaga. Kung pasama naman sa kapatid na dalagita ay magiging pangit. Baka nga naman masabing kinakaladkad pa ang batang kapatid dahil lamang sa kasabikang makadalo sa sayawan. At noon, muling naibinga sa kanya ni Marita ang

at maganda ang boses mo! Ngayon ko lang nalaman, —wika sa kanya ni Marita.

—E... mahilig akong talaga sa musika. Kung hindi nga lamang sa pagbibigay ko sa kagustuhan ng nasira kong ina ay talagang ibig kong maging isang manunugtog. Hindi ko hilig ang Komersiyo. —Hindi niya malaman kung bakit naipagtapat din niya kay Marita ang bagay na iyon. Nasabi na niya iyon nang maisip niyang isang bagay na personal, na dapat sanang sarilinin na lamang.

—Hindi bale. Pag natapos ka ng Komersiyo ay lalong madali mong pakikinabangan. Saka, nairaraos mo rin naman ang iyong hilig. Tulad kagabi... nakaaawit ka rin at nakapaggigitara kung ibig mo.

—Oo nga, nguni't hahanggang doon na lamang. Ang talagang pangarap ko noong una ay makatugtog sana sa ibabaw ng entablado, sa harap ng maraming taong may hilig sa musika. Hindi sa mga suluk-sulok lamang o sa ilalim ng liwanag ng Buwan...

Kinagabihan nang araw na iyon unang nakita niya si Kapitan Escobar. Kasama iyon ng isang tiyuhin ni Marita na nakadestino sa isang kampo ng hukbo. Hindi nakaila sa kanya ang makahulugang mga titig na iniukol ng kapitan kay Marita. At noon pa'y nagkaroon na siya ng isang hinala.

Hindi siya nagkamali. Makalipas ang isang linggo, muling dumalaw sa kanila si Kapitan Escobar. Nag-iisa na lamang iyon. Sa matagal na pakikipag-usap ng kapitan kay Marita ay hindi nakaila sa kanya ang pakay ng panauhin. Ang mga kilos niyon, ang mga titig at himig ng pagsasalita ay hindi makapagkakaila. May niloloob si Kapitan Escobar kay Marita, na aywan kung binanggit na o ipinagtapat sa pagkakataong iyon.

Nakailang dalaw na kay Marita si Kapitan Escobar nang malaman niya ang pagkakatuloo ng kanyang hinala. Si Marita rin ang nagsabi sa kanya.

—Alam mo, pambihira namang mangligaw ang kapitang iyon! —napapatawang sabi sa kanya ni Marita.

Tungkol iyon sa isang lumiligaw kay Marita na nagbanta nang masama nang tapatin ng dalagang "walang maaasahan."

—Gusto mo bang... harapin ko ang mangingibig mong iyon? Tuturuan ko siya ng leksiyon!

—Salamat sa pagmamalasakit mo sa akin. Nguni't huwag mo nang isubo ang iyong sarili sa panganib. Maykasalbahihan ang lalaking iyon at marami pang kabarkada... Baka....

—Nahahanda akong isubo ang aking buhay kung sa pagtatanggol sa isang naaapi... lalupa't isang dalagang katulad mo.

—Muling salamat. Subali't hayaan mo na siya. Hindi naman siguro itutuloy ang kanyang banta. Nananakot lamang marahil....

Buhat noon ay lalong naging bukas ang loob ni Marita sa pagsasabi sa kanya ng ano mang bagay. Maging sa mga pansariling pangangailangan

isang hinanakit sa buhay.

—Talagang mahirap ang walang kapatid na lalaki. Kung mayroon akong kapatid na lalaki, siya ang magiging "chaperon" ko.

Hatinggabi na nang matulog noon si Marita. Matagal na nakapangalumbaba sa tabi ng bintana na waring may malalim na iniisip. Parang naawa siya noon kay Marita. Alam niyang ikinalulungkot ang hindi pagkakadalo sa pupuntahan sanang sayawan. At naisip niyang aliwin ang dalaga. Kinuha niya ang kanyang gitara at marahang umawit siya sa may tapat ng bintana. Hindi niya ipinahalata ang talagang hangad niya. Kunwa'y nagpalamig lamang siya sa balumanan at umawit nang wala sa loob.

At nalaman niyang naaliw naman niya si Marita sa ginawa niyang iyon. Kinabukasang nag-aagahan siya ay nilapitan siya ng dalaga.

—Mahusay ka palang maggitara...

—Di magpagawa ka na lang ng isang munting entablado at doon ka tumugtog!

Napangiti siya sa pagbibiro ni Marita. Iyon ang kauna-unahang pagbibiro sa kanya ng dalaga na nakapagdulot sa kanya ng lihim na kasiyahan.

Hanggang sa matapos siyang kumain ay kinakausap siya ni Marita —tungkol sa kanyang hilig, tungkol sa kanyang pag-aaral.

—Pambihira rin naman ang katulad mo. Dahil lamang sa hangad mong makatapos ng pag-aaral ay pinahihirapan mong masyado ang iyong katawan. Hindi ka ba nahihirapang magtrabaho sa araw at mag-aral sa gabi?

—Nahihirapan man ay ano ang magagawa ko?

Natatandaan niyang napabuntunghininga noon si Marita, at matapos siyang tingnan nang tila may pagkaawa ay pumasok na sa bulwagan.

—Akalain mong kagabi lang nagtapat ng pag-ibig, e pakasal na raw kami!

—At bakit naman, masama ba iyon? Talagang gayon ang matapat na umiibig. Hindi na makapaghintay ng panahon! —pabiro ang pagkakasabi niya niyon kay Marita, nguni't nakadama siya ng isang kirot ng damdamin.

—Saka, bagay naman kayong dalawa, a. Magandang lalaki, at mukhang maginoo pa.

Bahagyang pumormal si Marita. Nang magsalita'y nakalangkap sa tinig ang di maikubling pagdaramdam.

—'Yung tandang iyon ba naman, e itinutukso mo sa akin! Saka, bakit ...gusto mo bang mag-asawa na nga ako?

At sa di niya malamang sanhi, biglang tumalikod si Marita at tila galit na siya'y iniwan.

Sa kauna-unahang pagkakataon ay napag-isip-isip niya noon ang mga

(Sundan sa pahina 29)

● **Pangkabataan**

"ITO ANG AKING AKDA"

I

Ito ay isang kopita ng alak. Ang kopitang ito ay yari sa pinakamanipis na kristal. Napakarupok na kopita. Masanggi lamang ay malalamatan na at mabunggo lamang ay kagad nang mababasag!

II

Ito ay isang bote ng alak. Kanina pa ito nasa tabi ng kopita sa hapag. Ang alak ay kaibigan ng mga may suliranin sapagka't naigugupong pansamantala ng espiritu nito ang anumang alalahanin sa buhay.

III

Ang mga ito ay isang lalaki at isang babae. Maganda ang babae nguni't kimi at mahiyain Mukhang hambog ang lalaki at malilikot ang mga mata. Nagsalin ang lalaki ng alak sa kopita at idinulot sa babae. Nagpakatanggi-tangi ang babae nguni't napahinuhod din sa pagmamapilit ng lalaki. Pagkaraang uminom ng babae ay sinalinan ng alak ang kopita at ibinigay sa lalaki. Tugtugin. Nakalimot sila kapuwa... Humilig ang babae sa dibdib ng lalaki. Pumikit at dinama ang tibok ng puso niyon. Masuyo naman siyang hinahagkan-hagkan sa pisngi ng lalaki... Maligayang-maligaya sila...

IV

Sa hapag ng babae ay naroroon pa rin ang nag-iisang kopita. Nguni't... Ang babae'y nag-iisa na ngayon. Hindi na kasama ang lalaki. Marahil ay hinihintay niya. Sinalinan ng babae ang kopitang kristal at tumungga. Wala pa siya... Kay tagal! Napagmasdan ng babae ang tangang kopita — napakarupok. Pakiramdam niya: mabunggo lamang iyo'y mababasag na. At naisip niya: ang isang basag na kopita ay kailangan nang itapon ... iwaksi... at tuluyan nang limutin!

V

Napansin ng babae na unti-unti nang nawawala ang mga tao sa loob ng aliwan. Lumalalim na ang gabi... wala pa kanyang hinihintay. Hindi na! Taksil na lalaking walang pagpapahalaga sa pangako! Kasumpa-sumpang lalaki!

Napayupyop sa mga palad at naiyak ang babae. Hindi sinasadya'y natabig niya ang kopita. Sa tindi ng pagdaramdam ay hindi na niya tinangkang sagipin pa sa paggulong ang kristal na kopita. Gumulong ang kopita sa hapag... gumulong... mabilis na gumulong . . nabingit... at... bumagsak!

Nang mag-angat siya ng paningin ay napagmasdan niya ang basag na kopita. Durog na durog! Nalanghap ng babae ang alak na umagos sa hapag. Iyon.... iyon ang uri at tatak ng alak na ininom kagabi at nang nagdaang mga gabi pa... Iyon ang alak na lumango sa kanya... iyon...

Ang kopitang kristal... ito ang kanyang naging kapalaran. Hindi siya naging maingat. Hindi niya pinag-ingatan ang sariling isang kopitang kristal — isang kopitang higit na marupok. Naniwala siya sa matatamis na pangako ng lalaki — natangay siya hanggang sa matutong sumuko ang kanyang karupukan...

VI

Durog ang pusong nilisan niya ang aliwan. Umalis siyang sawi... isang basag na kristal... * * *

—*Josefina V. Rodriguez*
General de Jesus Academy
San Isidro, Nuweba Esiha

Kristal

Nagpakalango siya at natabig niya ang kopita; iyon ay gumulong at nabasag!

Buong pagkauhaw na tinungga ng lalaki ang alak — sinimsim niya hanggang sa kahuli-hulihang patak...

Maligaya silang dalawa. Nangungusap ang kanilang mga mata ng mga katagang tanging sa panaginip lamang nabibigkas habang sila'y umiindak sa saliw ng malamyos na siya! Nguni't... siya ay nangako: "Hintayin mo ako," wika pa ng lalaki. Darating siya- Darating! At... tutungga sila sa iisang kopita ng alak! Iwawaksi nilang lahat ang alalahanin at magpapakasaya! Nguni't... O! siya na lamang ang nalalabi sa aliwang iyon! Hindi na darating ang

Ang Bulaang Pastol

Magmula sa kubo hanggang sa pastulang mga damo'y lungti,
May isang binatang ang naging gawa'y magpastol na lagi;
Ang mga alaga'y kambing na tiwala ng isang may-ari,
Na ang kasunduan, sakaling dumami sila'y maghahati.

——oOo——

Sa pagtitiyaga... lumipas ang araw, alaga'y nag-anak,
Tuwa ng binata'y walang pagkasidlan sa laki ng galak;
Hindi iniinda ang hirap at pagod sa maghapong singkad,
Pagka't pangita na yaong pakinabang na pinapangarap.

——oOo——

Manang isang araw, nang muling patungo sa kanyang pastulan,
May isang matanda siyang nasalubong sa gitna ng daan;
Wika ng matanda — Ang hayop mo, Amang, ay iyong ingatan,
Pagka't mayro'n lobong diya'y nagkukubli na ubod ng takaw.

——oOo——

Sa paalaalang yaon ng matanda ay hindi sumagot
Ang binatang pastol na pinagsabihan ng tapat na loob;
Nagwalang-bahala dahil sa akalang yao'y pag-iimbot
Ng mga nilikhang pawang kasamaan ang itinatampok.

——oOo——

At sa pag-iisang walang makausap kumatok sa diwa,
Magbiro't magkunwang sa alagang hayop ay may sumisila;
Sa lakas ng hiyaw... gumibik ang lahat ng taga-tumana,
Takbuhang sumugod na handang dumamay sa napaaawa.

——oOo——

Nang mangagsirating ang magkakainging may magandang-loob,
Halakhak ng pastol sa kanyang ginawa'y di malagut-lagot;
Sa gayong inasal, ang magkakasama'y dagling tumalikod
Na taglay sa puso ang tindi ng galit at labis na poot.

——oOo——

Nang maglipat-araw, walang anu-ano... ang lobong mabangis,
Sa kublihang burol hayok na lumabas, mata'y nanglilisik;
Bawa't maraanang malalagong damo ay sinasaliksik...
At nang nasumpungan yaong mga kambing agad na tinugis.

——oOo——

Ano man ang gawin ng binatang pastol na napasaklolo,
Hindi maapula sa paninibasib ang hayok na lobo;
Kahit maghumiyaw, tao sa kubuha'y hindi mabalino,
Sapagka't dala na sa kabulaana't gawang paglililo!...

——oOo——

Kaya mula noo'y natanim sa isip na dapat iwasan
Ng isang nilikha ang masamang biro't kasinungalingan;
Pagka't kung mabilad sa mata ng tao ang katotohanan,
Sarili mo na rin ang kusang gumawa ng iyong libingan.

——oOo——

(Sa buhay na ito'y dapat na tandaang kung ano ang tanim,
Yaon din ang bungang bukas-makalawa'y ating aanihin;
Kaya ang ipunla'y binhing matataba upang sa pagsupling,
Ang ating mapitas ay hinog na bungang masarap namnamin.)

—DOMINGO RIC. SARIA
Heneral Trias, Kabite

napilitan si Augusto na mamasukan sa isang tanggapan habang nagpapatuloy ng pag-aaral sa gabi.

Dahil sa malabis na paggugol ng salapi ni Regino, na kung hindi mabigyan ay nagdarabog at nagsasalita nang hindi marapat, ay naligalig ang kanilang ina. Nagbili ng ilang putol na lupa at pinuhunan sa pag-aalahas at sa iba pang pagkakakitaan, hanggang sa lubos na nabuyo sa pagnenegosyo at sa pagyayao't-dito sa Maynila at sa Kabikulan.

Iyan ang pahapyaw na buhay ng mag-anak na Soriel. Nang mga araw na makilala ni Augusto si Femy ay nagbabakasyon siya sa Maynila, sapagka't siya isa nang inhinyero at nakatalaga sa isang Sentral ng Asukal sa Negros Oksidental.

Gaya nang ating nalalaman, tiniis ni Augusto ang bagay na natalos niya tungkol kay Femy, kahi't na narinig sa pagsasalita sa panaginip ng asawa ang pangalang "Rita." Ang kahilingan ng minamahal na kabiyak ay madaling sinunod, kaya't kinabukasan din ay lumipat sila ng ibang otel.

Minsan pang naligayahan si Femy. Noon niya napatunayan araw na darating ay walang pagsalang mauuwi tayo.

—Bakit ba naman kinakailangan pang magpabalam-balam tayo ng pag-uwi? —ang tanong naman ni Femy.

—Susulat muna ako sa Kabanatuan at titiyakin nating naroroon ang mga Nanay, pagka't gaya nang sinabi ko ay malimit siya sa Kabikulan. Isa pa, itatagubilin kong maghanda sila bilang pasalubong sa atin. Paaanyayahan ko ang ilang matataas na tao sa bayan, gaya ng alkalde at iba pa, upang maipagkapuri kita sa kanila.

—Talagang malaki rin naman yata ang pagpapahalaga mo sa akin, —ang pabirong pakli ng babae at sinundan ng tawa. —Sa akala mo kaya'y mamamahal ako sa Nanay?

—Iyan ang matitiyak ko sa iyo, —ang paniniyak ng lalaki. —Hindi siya nagkaanak ng babae, at naniniwala akong ang pananabik niya ay masusumpungan sa iyo.

—Talagang mapalad ako sa iyong piling. Hindi rin ako lubos na nakapaglambing sa pagmamahal ng aking ina, sapagka't maaga siyang namatay. At ngayo'y malalasap kong muli ang pagmamahal ng isang ina.

Nagbalik na Pagmamahal

Nalampasang muli ni Femy ang isang pagsubok sa kanyang buhay at sa malas ay matatamo na niya ang kaligayahan sa piling ng minamahal na kabyak

nina Teodorico C. Santos at Pedro Reyes Villanueva

(Ika-12 Labas)

NGAYON ay kilalanin naman natin kung sino si Augusto Soriel at ang kanyang pinagbuhatang angkan. Ang kanyang kaanak ay nakaririwasa at kilala sa kanilang bayan. Dadalawa silang magkapatid na lalaki, siya at si Regino, na bata sa kanya. Kapuwa sila pinapag-aral ng kanilang mga magulang, datapuwa't sa kasawiang-palad, si Regino'y hindi nakapagpatuloy at ang naabot ay ang makatapos lamang ng haiskul. Masasabing si Regino na rin ang may kasalanan sa hindi niya pagkakatapos ng pag-aaral. Ang mga araw ay hindi niya sinamantala sa ikatututo, kundi itinapon niya nang walang panghihinayang sa paglilimayon.

Datapuwa't si Augusto ay ibang-iba kaysa kay Regino. Taglay ni Augusto ang katutubong pagkamaginoo, ang kasipagan at ang pagkahilig sa pagtuklas ng karunungan. May magaganda siyang simulain sa buhay. Hindi siya "patay na lukan" o "patay na isda" na hindi makasuba sa agos. Siya'y laging masigla, mapagisip at mapagmunukala. Bata pa'y natutuhan na ang maririkit na aral ng walang kamatayang tulang "Florante at Laura" na sinulat ng bantog na makata ng lahing si Francisco Balagtas. Alam niya ang tungkulin kay Bathala, sa bayan, sa magulang, sa kapuwa at sa kanyang sarili.

Maagang naulila sa ama sina Augusto at Regino. Dapat sanang magbago na ng ugali si Regino, nguni't patuloy siya sa kanyang mga pangit at maling inaasal. Walang pagmamalasakit sa kabuhayan, walang pag-ibig sa karangalan at walang pag-ibig sa hanapbuhay. Patuloy siya sa paglalayas at kadalasa'y buwanan kung maglimayon sa iba't ibang bayan. May tatlong bagay siyang pinagkakaabalahan: sugal, babae at alak.

Samantala, si Augusto ay nasa ikatlong baytang na noon ng inhinyerya, at puspusan ang kanyang "pagsusunog ng kilay." Nais sana niyang tumigil kahi't isang taon man lamang upang maisaayos ang lahat ng bagay sa kanilang kabuhayan, nguni't ang paghahangad na makatapos agad ng pag-aaral ay siyang nakahadlang sa kanya. Ang kanyang ina, na hindi pa naman masasabing katandaan at maaari pa ring makapag-asawa balang araw, ay hindi naman nasanay sa mga gawaing nauukol sa kanilang kabuhayan. Nang nabubuhay pa ang nasirang asawa ay mahilig sa mga lipunan, sa mga kasayahan, sa mga paglalakbay at iba pang kalayawan ng katawan.

Kaya't napilitan ang mag-anak na Soriel na ipagkatiwala sa ibang tao ang kanilang mga sakahan at iba pang kapakanan. Nagsiasa na lamang sila sa darating o sa anumang ipagkaloob sa kanila. Sa paglakad ng mga taon ay lumiit nang lumiit ang kanilang ani, kaya't na walang kapantay ang pag-ibig sa kanya ni Augusto. Kaya't siya nama'y nagpakagiliw sa kanyang asawa at ipinamalas niya kung gaano rin kahalaga ito sa kanya.

Hindi lamang ang mag-anak na Ambo at Gloria ang humahanga at natutuwa sa matamis na pagsasamahan nina Augusto at Femy, kundi pati ang kanilang mga kaibigan. Ang paniwala nila'y nakatagpo si Femy ng isang ulirang lalaki at si Augusto nama'y ng isang ulirang babae. Bagama't masasabing ang dalawa'y tumalikod na sa pagkabinata at pagkadalaga, patuloy sila sa pagdalo sa matataas na lipunan. Si Femy ay malimit umawit sa mga konsiyerto at ang kanyang kabantugan ay patuloy na lumaganap sa lipunan ng sining ng musika.

Isang gabi'y muling naungkat ni Femy ang tungkol sa pag-uwi nila sa Kabanatuan.

—Hindi ko nakakalimutan ang bagay na iyan, —ang sagot ng lalaki. —Sa isa sa mga

—Siyanga pala, wala akong malaking nalalaman tungkol sa iyo, maliban sa ikaw'y nasa pagpapala nina Mang Ambo. Kumusta naman ang iyong mga kaanak. Mayroon ka pa bang mga kapatid?

Hindi akalain ni Femy na doon mapadako ang kanilang salitaan. Bagama't hindi niya ibig magbukas ng dibdib hinggil sa kanyang angkan ay napilitan na rin siyang magtapat.

—Nang mamatay ang aking ina ay nag-asawa naman ang aking ama ng isang maganda at batang-batang dalaga. Siya ang pangalawang inang ipinakilala sa akin ng aking ama, nguni't hindi ko nalasap sa kanya ang pag-ibig ng isang tunay na ina...

At isinalaysay niya ang lahat nang pangyayaring bumabalot sa kanyang malungkot na kasaysayan.

—At palibhasa'y malaki ang pagkakaagwat ng kanilang gulang, —patuloy ni Femy, —nasunod ng aking Tiya ang kan-

yang mga kapritso at nabuhos ang pagmamahal ni Ama sa kanya. Ako'y ipinadala nila sa isang kolehiyo sa Iloilo at doon ko nakasama at naging kaibigang matalik si Glory. Nang magtatapos na lamang ako ng haiskul ay isang telegrama ang aking natanggap na ang aking ama ay patay na...

—Kung gayo'y ulila ka nang lubos? —ang patlang na tanong ni Augusto.

—Oo, at mula noo'y nagsimula na ang aking mga pagtitiis at kalungkutan. Nang gawin ang imbentaryo ng mga pag-aari namin ay malungkot na sinabi sa akin ng aking tiya na si ama'y wala nang kayamanan, at ako'y isa nang kaawaawang pulubi.

Nang mapansin ni Augusto na bumadha ang kalungkutan sa mukha ng kanyang asawa ay niyapos ito at hinagkan nang hinagkan.

—Tama na ang kalungkutan, —ang mairog na sabi ng lalaki. —Huwag mo nang ituloy na ikuwento ang iyong kasaysayan.

—Yayamang napasimulan ko na rin lamang, hayaan mong masabi ko pa sa iyo ang lalong mahahalagang • bagay tungkol sa sinapit kong kapalaran. Naniniwala akong sa malaon at madali ay ipagtatapat ko rin sa iyo ang lahat, sapagka't ikaw ay aking asawa.

—Dinaramdam kong makitang may nangingilid na luha sa iyong mga mata, mahal ko, —ang magiliw na turing ng lalaki.

—Naliligayahan akong lumuha sa iyong piling, —ang nakangiting sambot naman ni Femy, at ipinagpatuloy ang pagsasalaysay. —Kaya't nang malaman ko ngang ako pala'y isa nang pulubi, ay gayon na lamang ang aking pagdaramdam, bagaman hindi ako lubos na makapaniwala sa balitang yaon na marahil ay isang sabuwatan lamang ng abugado at ng aking Tiya.

—Mula noo'y naging malupit na ang paglingin sa akin ng aking Tiya. Nang lumaon ay ipinagkakanulo pa niya akong ipakasal sa isang don na umano'y isang asendero sa Negros. Hindi ako sumangayon hanggang sa nang matiyak kong walang ibang paraan kundi tumakas upang ako'y makaligtas, ay tumakas na nga ako, pagkatapos na makapagpaalam kina Mang Ambo at Glory.

—Ano ang pangalan ng dong iyon? —usisa ni Augusto.

—Kilala siya sa tawag na Don Rosauro Rivas.

—Karakoles! —ang nasambit ni Augusto. —Tingnan mo nga naman ang pagkakataon! Ang Don Rosaurong iyan ang may ari ng sentral na aking pinaglilingkuran.

Napamaang si Femy. —Siyanga ba? —ang nawika pagkaraan ng ilang saglit. —Hindi malayong malaki ang poot niya sa akin, sapagka't isang hapong tangkain niyang dungisan ang aking puri ay kinagat ko siya nang ubos lakas sa kamay. At nagkandarapa pa nang tangkaing ako'y habulin.

—Pilya ka rin naman pala! —ang napatawang putol ng lalaki. —Kung gayon, ang kanyang napangasawa ay walang iba kundi ang iyong tiya, si Donya Isabel?

—Sila nga raw ang nagkapangasawahan, ang balita sa akin ni Mang Ambo.

At matapos magbuntunghininga ay magpatuloy si Femy.

—Nakipagsapalaran nga ako sa Maynila. Ang akala ko'y naglatag ang maririkit na pagkakataon dito, nguni't napatunayan kong pawang kahirapan at kabiguan pala. Ako'y naging utusan ng isang pag-asawahan na ang babae'y totoong mabagsik at mainit ang ulo. Hindi ako tumagal, sapagka't sa ilang araw na itinira ko roon ay malimit kaming magkaaway.

—Tama na, huwag mo nang paghirapin ang iyong kalooban, —ang saway ng lalaki nang makitang tila ibig na namang mapaluha ang asawa.

—At alam mo ang inabot kong kapalaran o kasawian? —ang patuloy ni Femy na tila hindi pansin ang sinabi ng asawa. —Palibhasa'y mahusay nga akong umawit at tumugtog ng piyano ay naging mangaawit ako sa klub ni Mr. Reyes. Doo'y kinagiliwan ako ng mga suki ng klub, kinawilihan nila ako, kaya't napamahal ako sa may-ari ng klub.

—Ang dinatnan kong mangaawit doon ay nagngangalang Rita. Sumama ang loob niya sa akin sapagka't naagaw ko ang paghanga ng mga tao sa kanya. Kinalaban niya ako hanggang sa kami'y mag-away at magkasabunutan. Inayos lamang kami ni Mr. Reyes at pinagkasundo.

Nang marinig ni Augusto ang pangalang "Rita" ay nagunita niya ang tungkol sa pag-uusap ng mga taong hindi niya kilala na nakasagupa niya. Nguni't hindi siya nagpahalata.

—Ang Ritang iyan, —ang patuloy ni Femy, —ay gumawa ng lalang sa akin. Ipinadukot ako sa mga **gangster** na nakilala ko sa mga pangalang Gorio, Esteban, Siso at Teriong Pipi, at dinala ako sa isang 'casa' sa pamamahala ng isang matabang babaing nagkunwang mabait, mapagkawanggawa at mayaman. Sapagka't noo'y magmamadalingaraw na, bagama't nagpipilit akong makaalis at ipinakikiusap kong ibalik ako sa klub, sinabi sa aking sa kinabukasan na niya ako sasamahan. Binigyan niya ako ng isang magandang silid, nguni't hindi ako natulog hanggang sa umumaga. Kinabukasan ay niyaya ako ng babaing yaon. Akala ko'y babalik na ako sa klub, subali't hindi gayon ang nang-

(Sundan sa pahina 24)

Ang Inyong Kapalaran Sa Linggong Ito

ANG IYONG PALATANDAAN	ANG IYONG KAPALARAN	ANG IYONG GAWAIN	ANG IYONG PAG-IBIG
ARIES Marso 31 — Abril 20	Mapalad na bilang — 9 kulay — pula araw — Martes at Huwebes Magiging mapalad sa lahat ng bagay.	Mahalaga ang iyong gawain, subali't sa ngayon, iniwalang bahala mo ang iyong tungkulin. Mag-ingat ka at alalahanin ang libu-libong walang gawain sa kasalukuyan.	Kung ikaw'y umiibig sa kasalukuyan, ang linggong ito ay magiging napakamahalaga sa iyong buhay. Kung may-asawa na, ang inyong mga puso'y muling magiging bata.
TAURUS Abril 21 — Mayo 20	Mapalad na bilang — 4 kulay — "orange" araw — Huwebes at Sabado Magkakatotoo ang iyong sapantaha.	Huwag magtulog sa linggong ito. Walang darating na salapi sa iyong kamay kung maghihintay ka. Mag-isip at kumilos.	Kapwa kayo nagkakasya na lamang sa pagtitinginan at panganagap na kayo'y tunay na ngang nagmamahalan.
GEMINI Mayo 21 — Hunyo 21	Mapalad na bilang — 8 kulay — kulay-talong araw — Lunes at Sabado Magiging mapalad sa mga kaibigan.	Hindi ka mapalagay sa gawaing hinahawakan at maaaring hangarin ang tungkuling nangangailangan ng lakas.	Ang matatandang kaugalian ang iyong isinasakatuparan sa paghatol sa iyong pag-ibig. Huwag lubhang maging mahigpit sapagka't ang gayo'y makahahadlang sa iyong kaligayahan.
CANCER Hunyo 22 — Hulyo 20	Mapalad na bilang — 2 kulay — itim araw — Miyerkoles at Linggo Magkakaroon ng maraming karapatan.	Bagama't ang hinahawakang tungkulin ay nagbibigay sa iyo ng pangalan, humanap ng iba kung ikaw'y nahihirapan at kung nababatid mong hindi mo iyon kayang gampanan.	Bawasan ang pagiging lubhang maramdamin at ang paghahangad na mapansin sa lahat ng oras. Tandaang kinaiinipan ng mga lalaki ang ganitong mga babae. Tanggapin ang mga kabiguan nang maluwag sa kalooban.
LEO Hulyo 23 — Agosto 22	Mapalad na bilang — 2 kulay — puti araw — Martes at Biyernes Nasa bagong mga pook at bagong mga tanawin ang iyong kapalaran	Naghahangad ka bang mamasukan sa isang spesyal na gawain? Kung gayon, pilitinc magsanay na mabuti sapagka't ang pagtatag lay mo ng katangiang makahihigit sa iba ang makatutulong sa iyo.	Ang mga pag-iibigang nagaganap sa panahon ng Mahal na Araw ay mga pag-iibigang nagtatagal. Ang ganito'y maaaring mangyari sa iyo, kaya maging maingat na lalo sa pagpili.
VIRGO Agosto 23 — Sept. 23	Mapalad na bilang — 1 kulay — kape araw — Biyernes at Sabado Magiging mapalad kung mag-iingat sa pagbabalak.	Ang mga gawain mo bagama't inaakalang walang halaga, ay dapat mong gampanang nag-iisa at kailanman ay huwag hayaang ang mga kasamahan ang gumawa upang maiwasan ang sisihan sa huli.	Kung ang katipa'y tanginan ng iyong magulang o kaya'y tumungo siya sa malayulayo huwag iiyak. May isang taong nasa malapit na lalong karapatdapat.
LIBRA Sept. 24 — Oktubre 23	Mapalad na bilang — 6 kulay — asul araw — Martes at Linggo Nasa pag-ibig ang kapalaran.	Maaaring makaranas sa pagtatog ng tagumpay kung magsisikap na mabuti. Pakaingatan lamang na huwag lubhang mapusod. Lalong hindi matutupad ang pangarap kung magkakagayon.	Bagama't may kagulaan na, ang iyong batang puso ay siyang magbibigay sigla at kaligayahan sa bakasyong ito. Magsaya at huwag sayangin ang panahon.
SCORPIO Okt. 24 — Nob. 22	Mapalad na bilang — 1 kulay — dilaw araw — Martes at Huwebes Papalarin sa malaking bagay na binabalak.	Tanggapin nang buong lugod ang kapalarang lumalapit sa iyo. Anuman ang mangyari ay ikaw ang makapagpapasya.	Huwag maging sakim sa kanyang pagmamahal. Tandaang bago mo siya nakilala siya'y may mga kaibigang laging sinasamahan. Kailangang pagbigyan din niya ang mga iyon paminsan-minsan.
SAGITTARIUS Nobyembre 23 — Dis. 20	Mapalad na bilang — 7 kulay — rosas araw — Huwebes at Sabado Nasa iniisip mo ang iyong kapalaran. Sa mga bilang ay magiging mapalad ka rin.	Para sa iyo ang malimit na hindi pagkakasundo ng nakatataas at nakatataas sa pinapasukan ay isang malaking suliranin. Ang ganitong mga bagay ay dapat na lutasin nang buong kahinahunan.	Ang linggong ito ang linggo ng pag-ibig para sa iyo, kaya ayaw mo nang "magising pa" at harapin ang ibang mga bagay liban sa matamis na pagmamahalan.
CAPRICORN Disyembre 21 — Enero 19	Mapalad na bilang — 7 kulay — murang kulay araw — Miyerkoles at Sabado Magiging mapalad sa paglutas sa suliranin.	Maaaring ang ilan sa inyo ay naghangad na magkaroon ng pagbabago sa inyong gawain, at nang ang gayo'y dumating tinatanggihan naman ninyo. Pag-aralang mabuti ang lahat ng bagay at magtatagumpay ka.	Ipakilala ang minamahal sa mga magulang. Tatanggapin siya ng lahat at ang lalong mainam ay ang kanilang pagbibigay pahintulot na sumama ka sa kanya nang minsan o dalawang ulit sa kasayahan nang nag-iisa.
AQUARIUS Enero 20 — Pebrero 19	Mapalad na bilang — 3 kulay — lila araw — Lunes at Biyernes Magiging mapalad sa pakikipanayam.	Ang matagal nang pinapangarap ay maaaring makamit sa linggong ito kung magsisikap lamang.	Kung nagbabalak na maghandog ng isang salu-salo, tiyaking huwag makabilang ang mga taong makasisira at makagugulo sa inyong dalawa.
PISCES Pebrero 20 — Marso 20	Mapalad na bilang — 12 kulay — pilak araw — Miyerkoles at Huwebes Magiging mapalad sa bilihan.	Tandaang walang kaguluhang maaaring makapigil sa iyong ginagampanang tungkulin na kailangang matapos agad. Maaaring may naghahangad lamang na iyong kabiguan.	Huwag maghihinanakit kung ang panahong iniuukol niya sa gawain ay lalong matagal kaysa pag-aasikaso sa iyo. Makikita mong lalo ka niyang mamahalin dahil sa pagkaunawa sa kanya.

"KAY-LUPIT MO, ANDENG... ALAM MO NAMANG ANG TATAY MO ANG NAKIUSAP NA AKO ANG PUMALO SA KANYA SA PAGPI-PINITENS'YA N'YA... 'TAPOS NGAYON E, SASABIHIN MONG HINDI KA MAKAIIBIG SA ISANG **HUDYO!** KAY LUPIT MO, ANDENG!"

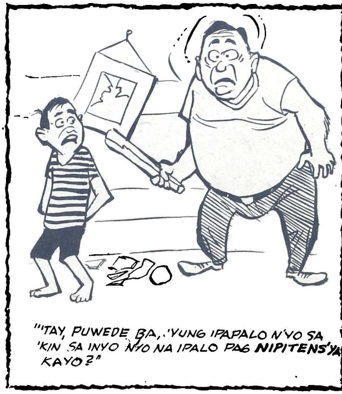

"'TAY, PUWEDE BA, 'YUNG IPAPALO N'YO SA 'KIN SA INYO N'YO NA IPALO PAG **NIPITENS'YA** KAYO?"

Buhay-Buhay

nina NICANOR at ESQUIVIAS

"PARE, SA GINAWANG IYAN NI MEYOR E, IPINAKIKITA N'YANG INAAMIN N'YA ANG MGA KASALANANG IBININTANG NG KABILANG PARTIDO! TILA AYAW KO NA RIN SA KANYA!

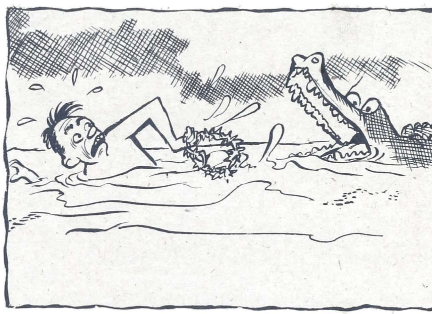

Penitens'ya

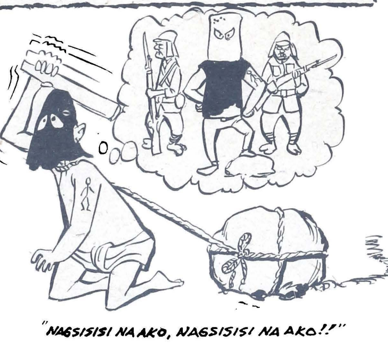

"**NAGSISISI NA AKO, NAGSISISI NA AKO!!**"

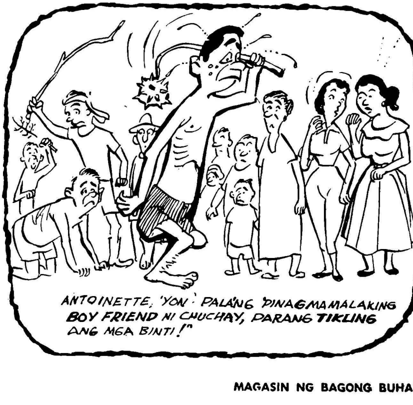

ANTOINETTE, 'YON PALA'NG 'PINAGMAMALAKING **BOY FRIEND** NI CHUCHAY, PARANG **TIKLING** ANG MGA BINTI!"

Babalik!... (KARUGTONG)

baing iyon sa may palko, —isang hapo'y naituro ni Luisito sa kaibigan buhat sa likod ng telon.

—Hindi! Bakit ba? —tanong ni Johnny.

—A, wala naman!

—Hmm; masama na iyan, —biro ni Johnny kay Luisito. —Pero, teka, namumukhaan ko yata ang babaing iyan, a. Noong araw pa madalas na nanonood dito iyan. Madalas ko nga siyang napapansing tumitingin sa iyo. Siguro'y gusto kang ampunin.

—Si Johnny naman! Dinadaang lahat sa biro ang usapan, —nakatawang turing ni Luisito. —Kung gayo'y kilala mo pala siya. Ano ang kanyang pangalan?

—Hindi ko alam, e, —nagkakamot ng ulong tugon ni Johnny sa kaibigan. —Ang mabuti'y itanong mo sa mga kasamahan natin, baka may nakakikilala sa kanila.

Gayon nga ang ginawa ni Luisito. Nguni't isa man sa mga kasamahan nila'y walang nakakilala sa nasabing babae.

—Bakit ba interesadong-interesado kang makilala ang baabing iyon? —puna ni Johnny sa kaibigan nang mabigo sa pagtatanong sa mga kasamahan.

—Ewan ko ba! —umiling na tugon ni Luisito.

—Hindi kaya anak niya iyong batang kasa-kasama sa panonood?

—Palagay ko'y hindi! Aba'y batang bata pa naman ang anyo ng kanyang mukha. Teka nga muna... —At sinilip mula sa likod ng telon ang babae. —Pero, Johnny, imposibleng maging anak niya iyon. Imposible!

Napatawa nang malakas si Johnny sa tinuran ng kaibigan. —Siya, kung hindi'y hindi. Nagpuputok naman kaagad ang butse mo, e!

ISANG hapon, palabas na si Luisito sa dulaan upang magmeryenda sa kalapit na restawran, nang makita niyang lumabas din buhat sa sinehan ang babae na kasama ang bata. Noon lamang niya napagmasdan nang malapitan ang nasabing babae. Lalo siyang humanga sa iwi nitong kagandahan. Bumilis ang pintig ng kanyang puso.

—Ate, Ate, si Luisito, ayun, o... —masayang turing ng batang babae sabay turo sa binata.

Napangiti rin ang babae nang makita si Luisito. Nabuhayan naman ng loob si Luisito. Nakangiti siyang lumapit sa dalawa.

—Nakakatuwa ang batang ito, —at natutuwang pinisil ni Luisito ang baba ng bata.

—Alam mo, Luisito, isa ako sa mga tagahanga mo, —sabi ng bata.

—Siyanga ba! Aba, may tagahanga pala akong isang munting anghel, —nakatawang pakli ni Luisito. —Ano ba ang pangalan mo?

—Lita, —mabilis na sagot ng bata. —Pati Ate Ramona ko'y tagahanga mo rin, —at tiningala ang kasamang babae. —Hindi ba, Ate Ramona?

—Hu, ang daldal-daldal ng batang ito, —namumula ang pisnging saway ni Ramona sa kapatid. —Tena na ngang umuwi.

—Hindi ba? Panay nga ang kuwento mo sa akin tungkol kay Luisito, e, —nanunulis pa ang ngusong wika ni Lita.

—Makikita mo sa akin, pagdating natin sa bahay, —nagbabantang wika ni Ramona. —Huwag ho kayong maniwala riyan, Mang Luisito.

Tatawa-tawa lamang si Luisito habang pinanonood ang pagtatalo ng magkapatid.

—Ramona pala ang pangalan ninyo, —wika ni Luisito. —Maaga pa naman. Maaari bang maanyayahan ko kayong magkapatid na magmeryenda muna?

—Salamat na lang ho, —nalilitong tugon ni Ramona na hindi malaman kung sasang-ayon o hindi.

—Tena na kayo, —pamimilit pa rin ni Luisito na ayaw pawalan ang pagkakataon. —Total, kakain lamang tayo ng sorbetes at magkukuwentuhang sandali nang malubos ang pagkikilala natin. Lita, kumain muna tayo ng sorbetes bago kayo umuwi ng Ate Ramona mo, hane?

—Sige na nga naman, Ate Ramona, —wika ni Lita sabay haltak sa kamay ng kapatid. —Hindi ba ang sabi ng Papa, ang tumatanggi sa grasya'y lumalabo ang mata?

Magkasabay na napatawa sina Luisito at Ramona sa tinuran ni Lita. Pumasok na sila sa restawran. Umorder si Luisito ng tatlong kopa ng sorbetes at saka mamon.

—Alam ninyo, Aling Ramona, matagal ko na kayong napapansing laging nanonood sa aming palabas, —simula ni Luisito habang kumakain ng sorbetes. —Noon pa'y naghangad na akong makilala ko sana kayo. Isang karangalan para sa akin ang makilala ang isang anghel na kagandahang tulad ninyo. Kaya ang masasabi ko'y mapalad sa akin ang araw na ito sapagka't nakadaupang-palad ko kayo.

—Mang Luisito, alalahanin ninyong wala na kayo sa ibabaw ng tanghalan, —nakangiting turing ni Ramona.

—Matagal ka na raw nanonood ng stage shows rito, siyenga ba? —tanong ni Luisito.

—Oho, dati'y mga kaeskuwela ko ang kasama kong nanonood nguni't mula nang magkahiwa-hiwalay kami'y itong kapatid ko na lamang na si Lita ang isinasama ko, —tugon ni Ramona. —Nakakalungkot lagi sa bahay, e. At napansin kong ang dulaan ninyo'y isa sa desenteng panooring nasaksihan ko.

—Salamat ho naman! —turing ni Luisito. —Aling Ramona, maari ho bang alisin na natin ang pupuan. Para bang nagsisitanda na tayo kung nagpupuan, e.

Marahang napatawa si Ramona. —Sige, kung iyon ang gusto ko, Luisito.

—Ganyan ang gusto ko, —nakatawang sabi ni Luisito. —Ikaw naman, Lita, kain nang kain ha? Kung gusto mo'y umorder ka pa.

—Naku, huwag mong pakaning masyado ang batang iyan at baka hindi na makuhang kumain niyan ng hapunan. —pigil ni Ramona kay Luisito.

—Siyanga pala, Ramona, saan ka nag-aaral? —at napatingin si Luisito sa kamay ng dalaga. Napansin niya sa palasingsingan ni Ramona ang isang graduation ring. —Tapos ka na pala ng pag-aaral, e.

—Oo, katatapos ko pa lamang sa Conservatory of Music sa Pamantasan ng Santo Tomas, —tugon ng dalaga.

—Bigatin ka pala, —ani Luisito.

—Hindi naman!

—Di ang husay mo palang kumanta.

—Ikaw nga ang mahusay riyan, e, —nakangiting sagot ni Ramona. Ewan ba niya kung bakit nadadala siya ng kanyang kalooban na makipagtuksuhan sa binatang kaharap.

—Ow, kanta na ba iyon, —wika ni Luisito. —Baka kung mapakinggan mo ang boses ko dito sa labas ng sine-ha'y sabihin mong may kinakatay na baboy sa loob ng dulaan.

Napatawa si Ramona sa tinuran ni Luisito. Ilang sandali pa silang nag-usap. Naging palagay naman kaagad ang loob ni Ramona sa payaso ng sinehan palibhasa'y hinahangaan na niya ito noong araw pa. At napatunayan niyang kawili-wili pala itong kausap.

—Dalawang oras pa bago magsimula ang susunod kong palabas, —wika ni Luisito nang palabas na sila sa restawran sabay tingin sa orasan niyang panggalang. —Ramona, maaari bang maihatid ko na kayo sa inyo?

Hindi malaman ni Ramona kung bakit hindi niyang makuhang tanggihan ang kahilingan ni Luisito. Tumawag ng taksi ang binata. Inalalayan ni Luisito si Ramona sa pagpasok sa taksi. Tumingin sa kanya ang dalaga at saglit na nagkatama ang kanilang paningin. Bumilis na naman ang pintig ng puso ni Luisito.

Namangha pa si Luisito nang pahintuin ni Ramona ang taksi sa tapat ng isang mala-palasyong tahanan sa **Quezon City**. Hindi niya sukat akalaing ganoong kalaki ang bahay ng dalaga. Para siyang namamalikmata sa pagmamasid sa maluwang niyong looban.

—Tuloy ka muna, Luisito, —anyaya ni Ramona sa natutubigang binata.

(Magpatuloy pa kaya ng pakikipagkaibigan si Luisito kay Ramona ngayong mabatid niyang napakayaman pala nito? Ano ang magiging kaugnayan ni Ramona sa buhay ni Luisito?)

(ITUTULOY)

Subukin Ang Inyong Kaalaman

1. Ang kauna-unahang sasakyang-panghimpapawid ay nilikha noong 1903 ng isa sa mga sumusunod:
   a. **Wilbur at Orville Wright**
   b. **Alfred Boeing**
   k. **Pan American Airways**
2. Ang kamera ay kauna-unahang ipinakilala noong taong 1888 ni...
   a. **Kodak** b. **George Leica** k. **George Eastman**
3. Matagumpay na nilikha ng isa sa mga ito ang pluma o **fountain pen**...
   a. **Lewis Waterman** b. **Charles Parker**
   k. **Peter Sheaffer**
4. Siya ang pinagkakautangan natin sa pagkakalikha ng telepono...
   a. **Benjamin Franklin** b. **Alexander Graham Bell**
   k. **John Otis**
5. Noong 1877 nilikha ni Thomas Edison ang...
   a. **ponograpo** b. **"cotton gin"** k. **"gyroscope"**
6. Ang kauna-unahang **typwriter** o makinilya ay ipinakilala ni
   a. **Christopher Sholes** b. **Marconi Olivetti**
   k. **Charles Underwood**
7. Ibinunyag niya noong 1955 ang matagumpay na pagkakatuklas ng pang-ineksiyon laban sa pagkalumpo o polio.
   a. **Louis Pasteur** b. **Alfred Binet** k. **Jonas E. Salk**
8. Noong 1835 nilikha ni Samuel Colt ang...
   a. **radyo** b. **riple** k. **rebolber o baril**
9. Ipinakilala niya noong 1891 ang mga larawang may kulay...
   a. **Gabriel Lippman** b. **George Eastman**
   k. **Richard Hoe**
10. Siya ang tumuklas sa kauna-unahang pelikulang gumagalaw noong 1893...
   a. **Thomas Edison** b. **Charles Fox** k. **Cecile B. de Mille**

MGA SAGOT:

1. a	2. k	3. a	4. b	5. a
6. a	7. k	8. k	9. a	10. a

Mga Paboritong Awitin

TULOY ANG SAYAWAN

(Fama Record — Sally Nuñez)

Nang minsan kami ay
pumaroon
Sa sayawan na may rock
'n roll
At mga tin-edyer ang
naroroon
Nagsasayawan sa magha-
pon
Pista sa nayon
At ang orkestang naroon
Ay naka-uniform...
Kung nagtutugtugan na
ng rock 'n roll
Kay gandang dinggin lalo
na't may trombone
At itong baritone
Sa himig ay tumutugon,
Parang tumaghoy!
At habang patuloy ang
kasayahan,
Dito'y may mga binatang
nag-away
Na nagkasabay pala sa
pagligaw
Doon sa isang dalagang
nasa pistahan...
Tigil ang tugtugan
Pagkaraan ng bakbakan
Tuloy ang sayawan

—oOo—

—oOo—

ANG DALANGIN KO

(Mico Record — Ernie de la Peña at Mico Combo)

Ito lamang ang tanging
hiling ko
At laging dalangin ng
puso ko
Ako lamang sana ang
mahal mo
Walang ibang giliw kundi
ako
At ito ang pangako ko sa
iyo
At iya'y sumpang ako'y
iyung-iyo
Kahit magmaliw man
ang buhay ko
Itanong mo man sa puso
ko
Ni hangin sana ay huwag
dadampi
Sa iyong pisnging langit
ng pagsuyo
Pagka't ako'y magdaram-
dam sa iyo
At luluha ang puso ko.

—oOo—

JEALOUSY

Jealousy, night and day
you torture me,
I sometimes wonder, if
this spell that I'm under,
Can be only a melody,
For I know no one but
me has won your heart
but,
When the music starts, my
piece departs,
From the moment they
play that langurous
strain,
And we surrender to all its
charm once again,
This jealousy,
That tortures me,
Is ecstasy, mystery, pain!
We dance to a tango of
love
Your heart beats with mine
as we sway,
Your eyes give the answer
I'm dreaming of,
That soft word your cruel
lips will never say.
I fear that the music will
end,
And shatter the spell it
may lend,
To make me believe when
your eyes just deceive,
And it's only the tango
you love.

—oOo—

IKAW PA RIN

(Regtar Record — The Splatters)

(Himig: "One In A Million")

Sana ay tulad mo kung
umibig,
Pangarap ko bawa't saglit,
Nais ko'y ikaw sa aking
buhay,
Na maging tunay kong
pag-ibig.
Oh, kay hirap humanap ng
tulad mo
Tapat at wagas magmahal,
Nguni't kung ikaw ay
namamasdan,
Ang langit sa aki'y kay
inam.
Ang pusong tulad mo ang
pangarap ko
Na makapiling bawa't oras.
Ang langit sa aki'y kay
inam, giliw,
Kahit na doon sa langit.
Hirang, minsan lang sa
buhay ko
Ang mangarap sa pag-
giliw mo
Kung sakali mang ako'y
mabigo,
Sa aking mga pagsamo,
Ay ikaw pa rin ang pag-
suyo.

—oOo—

HANGGANG KAILAN KAYA

(Fama Record — Tony Balinton)

Giliw tayo'y magmahalan
Dahil sa ating pagsintang
dalisay
Nguni't ang ating puso na
tapat sa sumpaan
Niloob ng tadhana na
magkahiwalay
Magpahanggang kailan pa
magtitiis
Ang mga pusong nating
naligalig
Hanggang kailan kaya,
makamtan ang tamis
Ang langit ng ating pag-
ibig
Magpahanggang kailan pa
Magtatagal ang kalung-
kutan
Na ngayo'y nararamdaman
Nguni't habang nahihira-
pan
Lalo naman kitang mahal
hirang!

Nagbalik na Pagmamahal

KARUGTONG

yari...

—At ano ang nangyari sa iyo? —ang balisang tanong ni Augusto.

—Dinala niya ako sa malaking tindahan ng damit at ako'y ipinamili ng tela at mga hiyas. Idinaan pa rin ako sa isang modista at ako'y pinasukatan. Kumain kami ng tanghalian sa isang pansiterya at ipinasok pa ako sa sine. Nang gumagabi na ay ibinalik ako sa kanyang bahay o sa 'casa'. Subali't nang makaraan ang isa o dalawang oras, nang ako'y nag-iisa na sa silid, ay may pumasok na isang lalaki at ako'y pinagtangkaang pagsamantalahan. Nguni't ako'y matigas na nakipaglaban at nang ako'y nahahapo na ay kinagat ko sa dibdib. Nang napaigtad at mapalayo sa akin, ay hinagis ko siya ng plorera, ng silya at ng lahat nang nasunggaban ko. Nagkaroon ng malaking gulo. Nalaman kong ang bahay palang yaon ay bahay ng mga kawawang napagsasamantalahan ng mga masasamang tao, katulad ng babaing yaon.

—At ano ang nangyari?

—Nang malubha na ang pangyayari ay huminging ng saklolo ang babaing yaon kina Gorio, nguni't nang sila'y magsidating ay siya namang pagdating nina Mr. Reyes at mga kasama na siyang nagtanggol sa akin. Nagkaroon ng malaking labu-labo at nanaig ang pangkat ni Mr. Reyes. Naligtas ako at muli akong nabalik sa klub na taglay pa rin ang malinis na kapurihan.

Napabuntunghininga nang malalim si Augusto. Nagsikip ang kanyang dibdib sa mga ipinagtapat ng asawa.

—At sa klub ni Mr. Reyes ako natagpuan muli nina Mang Ambo. —patuloy ni Femy. —Kinuha nila ako at inaring parang tunay na anak at kapatid. Pinapag-aral ako hanggang sa makatapos, at sa katayuan kong yaon ay dumating ka nga sa aking buhay! —at si Femy ay napasubsob sa kandungan ng kanyang asawa habang sa mga mata'y malayang umaagos ang luha.

Maraming sandali ang nakalipas sa gayon nilang katayuan. Walang anu-ano'y itinaas ni Femy ang kanyang mukha at tinitigan ang nakatunghay na mukha ng lalaki.

—Augusto, —ang kanyang turing, —ngayong malaman mo ang aking naging kasaysayan ay hindi mo kaya ako sumpain?

—Sumpain, —ang naitugon ni Augusto .—Diyata't masusumpa ko ang isang babaing nagpakarangal at nanindigan sa pagtatanggol ng kanyang kapurihan?

—Salamat, sa iyo, mahal kong Augusto. Ngayong maipagtapat ko na sa iyo ang lihim ng aking buhay, ay maluwag na ang aking dibdib. Naliligayahan na ako, ano man ang mangyari....

Hinaplus-haplos ni Augusto ang buhok ni Femy at tumanaw sa malayo.

—Femy, hindi pa pala sapat ang naibigay kong parusa kina Gorio! —ang sa di-kawasa'y naibulalas ng lalaki.

—Parusa kina Gorio? —ang pagulilat na nasambit ng babae. —At kilala mo ba sila?

—Hindi ko sinabi sa iyo ang buong katotohanan nang gabing dumating akong may mga pasa at galos. Sinabi ko sa iyong nakipagpraktis kami ni Rolando. Nguni't ang totoo, ay nakasagupa ko ang mga taong yaon sa loob ng isang restawran sapagka't narinig kong binabanggit ang iyong pangalan.

—Napakadakila mo, mahal ko, —ang namutawi sa mga labi ng babae. —Nguni't bakit hindi mo ipinagtapat sa akin agad?

—Sapagka't ayaw kong madulutan ka ng sama ng loob.

Tinapos nila ang mahabang pag-uusap na yaon sa muling pag-uuiayaw at paglalambingan, hanggang sa mabalik ang kanilang pag-uusap sa pag-uwi sa Kabanatuan.

—Susulatan ko nga sila roon at upang tayo'y paghandaan nila ng isang maninging na pagdiriwang, —ulit ni Augusto. —May dalawang kahulugan ang magiging pagdiriwang na yaon: una'y dahil sa mataga! na akong hindi nakakauwi, at pangalawa'y dahil sa ating pagkakaisang-palad.

—Loobin nawa ng Diyos na maging maligaya ang ating pag-uwi. Maging mahal din sana ako sa Nanay at sa iyong kapatid, —ang nasabi ni Femy habang ginigiliw siya ng kabyak.

Matuloy kaya sila sa Kabanatuan? Ano ang mga pangyayaring naghihintay kay Femy sa piling ng kanyang biyenan?

(ITUTULOY)

"forget-me-not"

Katha ni VBR Revalo

Sina Zaldy at Shirley, nang ikasal sa Our Lady of Grace sa Grace Park. Kasama nila sa larawan sina G. at Gng. Ernesto Zshornack.

"Ang Aming Pag-ibig"

ni JOSE C. GARCIA

(KATAPUSANG LABAS)

MASIGLANG-MASIGLA, si Zaldy nang sapitin nila ang bahay ng dinaluhan nilang may-kaarawan sapagka't sa pagnanakaw niya ng unang halik sa dalaga ay natitiyak niyang ito'y hindi na makakaiwas pa sa kanya. At napatunayan niyang sadyang matimbang siya kay Shirley nang tanggihan nitong makipagsayaw sa isang Amerikanong marino na panauhin din sa kasayahan, at sa kanya sumama.

Pagkatapos ng **party**, nang pauwi na sila, ay minsan pang nahagkan ni Zaldy si Shirley. Di katulad nang una na tila tumutol pa ang dalaga, sa pagkakataong iyon ay ganap nang nagpaubaya si Shirley.

Kinabukasan ng gabi, nang ang dalawa'y magtagpo sa isang pook, ay ganap nang nabuklod ng pagmamahalan ang kanilang mga puso.

Mula noon ay sinamantala na ng magsinggiliw ang pagkakataon. Nanonood sila ng sine. Walang Linggong hindi sila nagpipiknik sa labas ng Maynila — sa Tagaytay, sa Pagsanjan, at sa iba pang pook na ang tanawin ay kahalihalina. Nagtutungo sila sa mga kapistahan at sa mga kasayahan. Kung sila'y magkapiling ay tinuturuan ni Zaldy si Shirley ng wikang Tagalog.

Isang araw, nang ang dalawa'y muling magkita sa isang pook, ay ipinakita ni Shirley kay Zaldy ang kablegramang tinanggap niya mula sa kanyang Mama sa Estados Unidos. Sila ni Pearl ay pinauuwi na upang sa Los Angeles nila paraanin ang Pasko at Bagong Taon.

Nalungkot si Zaldy. Tumutol siya at hiniling na dumito na muna sa Maynila sina Shirley. Subali't hindi nabali ang pasiya ng dalaga na sila ng kanyang kapatid ay uuwi agad sa madaling panahon.

Nang huling gabing magkaniig sina Shirley at Zaldy ay maraming bagay ang kanilang napag-usapan. Nagsumpaan silang mananatiling magkasintahan nang ilang taon, bago babalik sa Pilipinas si Shirley upang dito sila mag-isang-dibdib. Nangako pa rin si Zaldy na kapag si Shirley ay nasa Amerika na, lagi niyang tatawagan sa telepono ang minamahal. Ang dalaga nama'y sumumpang si Zaldy lamang ang lalaking itatangi ng kanyang puso.

Dumating ang araw nang pagtulak ng magkapatid na Gorospe. Maaga pa'y nasa Manila International Airport na ang mga naging kaibigan nila upang sila'y ihatid sa kanilang paglisan. Si Zaldy ay kasabay na dumating ng magkapatid. Nang ihudyat na ng **announcer** sa **public address system** na dapat nang sumakay sa eroplano ang mga pasaherong lilipad, ang magkatipan ay nagyakap at naghalikan. Si Shirley ay lumuha. Dinukot ni Zaldy ang kanyang mabangong panyolito at marahang dinampi ang mga luha ng minamahal.

—Sa aking pag-alis, Zaldy, ay iiwan ko sa iyo ang aking puso bilang katunayang ako'y babalik upang tupdin ang aking pangakong tayo'y haharap sa dambana sa lupang tinubuan ng minamahal kong ama, —umiiyak na ani Shirley.

Naligayahan si Zaldy nguni't hindi siya nakapagsalita sapagka't ang kanyang lalamunan ay tila nabubulunan ng mga luhang di makalabas sa kanyang mga mata. Minsan pa silang nagyakap. Hindi nila namamalayan, sila pala'y pinanonood ng lahat. Sa tagpong yaon ay napatunayan ng mga nakasaksi na talagang sina Zaldy Zshornack at Shirley Gorospe ay tunay na magkasintahan, katulad ng ibinalita ng mga pahayagan, magasin at radyo.

Kinagabihan, si Zaldy ay isinama ng **Lo' Waist Gang** sa pamamasyal upang siya'y aliwin, subali't ang binata'y larawan ng kalungkutan. Ano mang pagpapatawa ang gawin nina Berting Labra, Boy Francisco, Boy Santa Romana at Butch Bautista upang mapatawa lamang si Zaldy ay nasayang na lahat pagka't ang isipan ni Zaldy ay kasama ni Shirley sa pag-uwi nito sa Estados Unidos.

Isang hatinggabi, pagkalipas ng ilang araw, nang sa palagay ni Zaldy ay nasa Los Angeles na sina Shirley, ay tinawagan niya ang Philippine Long Distance Telephone at hiniling na ikonekta siya sa numero ng telepono nina Shirley sa Los Angeles, California. Pagkatapos nang halos may isang oras na paghihintay ay kumuliling ang teleponong tinawagan ni Zaldy..., at ga-

yon na lamang ang katuwaan niya nang mahimigan ang tinig ni Shirley. Para raw nasa Malabon, Rizal, lamang ang kanyang kausap. Sila'y nagkumustahan. Dumating daw si Shirley sa kanila nang maluwalhati. Sinabi naman ni Zaldy na magbuhat nang umalis ang kasintahan, hindi na siya dumalo pa sa mga kasayahan. Dinibdib daw niya ang kanyang hanap-buhay upang mapaghandaan ang kanilang kinabukasan.

Ang pag-uusap ng dalawa ay tumagal nang humigit-kumulang sa sampung minuto.

Nang sumunod pang mga tawagan nila sa telepono, marami silang napag-usapan tungkol sa kani-kanilang kalagayan.

Samantala, habang niyayari ni Zaldy ang **Barumbado** at **Pusakal**, lingid sa kanyang kaalaman, sina Cirio H. Santiago, Gerry de Leon at Eddie Romero ay lihim na nagkokomperensiya tungkol sa **Sweethearts**, ang pelikulang yayariin ng C. H. Santiago Film Organization para kina Shirley Gorospe at Zaldy Zshornack. Ayon sa pinagkayarian, ang **Sweethearts** ay isang istorya ng magkasintahang pinaghiwalay ng pagkakataon. Ang dalaga'y taga-Amerika at ang binata'y taga-Pilipinas. Sila'y nagkakilala sa Maynila at dito sila naging magkasintahan. Nang umalis ang dalaga pauwi sa Estados Unidos ay humabol ang binata. Di nagluwat, nang magbalik kapuwa sila sa Pilipinas ay dito naganap ang kanilang pinapangarap na si-sa pagiging artista ni Shirley sa puting-tabing.

Umaga ng Mayo 14, 1957, nang sina Zaldy Zshornack, Cirio H. Santiago, Gerry de Leon, Eddie Romero at Pablo Santiago ay lumulan ng eroplano patungong Los Angeles upang kunan doon ang bahagi ng pelikulang **Sweethearts.**

Gayon na lamang ang katuwaan ng magkasintahan nang muli silang magkita. Sa harap ng mga magulang ni Shirley ay muntik nang di nila napigil ang magyakapan dahil sa labis na kagalakan.

Sa Amerika, ang pangkat nina Zaldy at nina Shirley at ng kanyang mama ay nanirahan sa **Hollywood Commodore,** isang malaking apartment sa Sunset Boulevard.

Habang inaayos nina Cir, Gerry at Eddie ang gagamiting set at mga kasangkapan sa siyuting sa Hollywood, sina Zaldy at Shirley ay nakikitang namamasyal sa loob ng **Harry Smith Studios** at sa **Walt Disney's Dreamland** sa Hollywood. Nagpapakuha sila ng larawan at nagkukuwentuhan ng mga naging karanasan nila sa maikling panahong sila'y nagkahiwalay. Kung minsan ay si Pearl lamang ang tsaperon ni Shirley at kadalasan ay nagkakaroon ng pagkakataong magkasarilinan ang magkasintahan. Sa kanilang mga pagtatalik ay nagkayari silang sila'y mag-iisang dibdib sa Pilipinas sa oras na sila ay magkaroon ng magandang pagkakataon.

Ang siyuting ng **Sweethearts** sa Hollywood ay tumagal lady ay may-kapilyuhan sa babae kung kaya pinagbawalan si Shirley sa malimit na pakikipagkita sa binata, hindi lamang sa kanilang tahanan kundi maging sa loob ng estudyo ng Premiere.

Bilang isang masunuring anak, si Shirley ay sumunod sa kanyang ina. Nang mapansin ni Zalding siya'y tila iniiwasan na ni Shirley, ang binata'y naghinalang baka may iba nang iniibig ang katipan.

Nang minsang sila'y magkaroon ng pagkakataong magkausap nang sarilinan ay saka lamang nalaman ni Zaldy ang tunay na dahilan.

—Kailangang mag-ingat tayo, —wika ni Shirley kay Zaldy.

—Nguni't handa naman akong pakasal sa 'yo, —giit ng binata.

—Hindi pa raw ako bagay mag-asawa. Bata pa raw ako at wala pang kamuwangan sa buhay-may-asawa!

Masama ang loob na tinanggap ni Zaldy ang payo ng minamahal. Nag-ingat siya sa pakikipag-usap kay Shirley. Subali't sa tuwing magkakaroon sila ng pagkakataong makapag-usap nang sarilinan ay laging iginigiit ni Zaldy na sila'y magtanan na at pakasal nang lihim. Katulad din ng dati, ayaw pumayag si Shirley.

Dahil sa pelikulang **Tipin** na niyayari ni Shirley at sa **Tokyo 1960** na sinimulan na ni Zaldy, ang balak ng binatang pakasal sila ng lihim ay naantala.

Umalis si Zaldy patungong Tokyo, Hapon, na sakay ng nabuo ang kanyang balak na itanan ang minamahal sa unang pagkakataong pumayag ang dalaga.

Disyembre pa lamang nang 1957 ay sinusiyuting na ang huling pelikula ni Shirley, ang **Be My Love**, kaya't ano mang paraan ang tangkaing gawin ni Zaldy ay hindi niya makausap si Shirley sapagka't laging nakabuntot sa anak si Gng. Gorospe. Dati-rati'y pinapayagan pa ni Gng. Gorospe na makapag-usap ang magnobyo sa set, nguni't noon, halos pati ang pagsulyap ni Shirley kay Zaldy ay ipinagbabawal na. At maging ang **Lo'Waist Gang** na katulung-tulong ni Zaldy sa paggawa ng paraan upang si Shirley ay makausap niya nang lihim ay minamatyagan na rin ng mama ni Shirley.

Pumasok ang taong 1958. Nangangalahati na ang **Be My Love.** Ang mga eksenang naiwan ay iyon na lamang mga **dance numbers** na gagawin sa loob ng estudyo. Isang balita ang tinanggap ni Zaldy na pagkatapos ng **Be My Love:** ang mga Gorospe ay babalik nang lahat sa Estados Unidos at di na babalik pang muli sa Pilipinas. Iyon ay pinatotohanan din ni Shirley nang sila'y sandaling makapag-usap sa **set** ng **Fighting Tisoy**, nang minsang nakalingat si Gng. Gorospe..

Enero 11, 1958. Iba ang naging tsaperon ni Shirley sa siyuting sa estudyo. Sinamantala iyon ni Zaldy, at sila ni Shirley at ng iba pang kaibigan ay lihim na umalis sa estudyo. Nagtungo sila sa Kainta, Rizal, at doo'y humingi sila ng **"application for marriage."** Ang **application** ay hindi nila iniwan nang araw na yaon. Pagkalipas pa ng isang linggo ay saka ibinalik ni Zaldy sa ingat-yaman ng bayan.

Tanghali pa lamang nang Enero 27, 1958, ay aali-aligid na si Zaldy sa set ng **Be My Love** upang makausap si Shirley, nguni't sa tuwinang babalakin niyang kausapin si Shirley ay makikita niyang nakatingin at nakabantay si Gng. Gorospe.

Pagkatapos ng halos pitong oras na paghihintay, dumating din ang pinakahihintay na pagkakataon ni Zaldy. Sumipol siya ng awiting **"You're My Everything".** Napatingin sa kanya si Shirley. Sinulyapan muna ni Zaldy ang mama ni Shirley bago inihagis ang isang liham na nakabalot sa munting bato na lumagpak sa kandungan ni Shirley. Nagsusuntok pa siya sa hangin habang lihim na binabasa ni Shirley ang liham.

—Sa ika-dalawa mamaya, ha? —ang wika kunwari ni Zaldy habang nagsi-**shadow boxing**

Hindi tumugon si Shirley. Nag-alaala si Zaldy kaya isang kasamahan niya ang umulit:

—Kung puwede raw mamayang ika-dalawa! Okey ba raw?

Nasakyan ni Shirley ang ibig sabihin niyon kaya't tumango at ngingiti-ngiti pa upang di mahalata ng kanyang mama ang nagaganap na pagtitipanan. Kahi't na nakatingin si Gng. Gorospe sa nagtanong

(Sundan sa pahina 31)

Ang pag-iibigan nina Zaldy at Shirley ay maibibilang sa mga dakilang kasaysayan ng pag-ibig na matititik sa aklat ng panahon

la'y mag-isang dibdib.

Nang ipaalam ni Cir kay Zaldy ang binabalak niyang pelikula, ay gayon na lamang ang katuwaan ni Zaldy.

Nang sumunod na gabing si Zaldy ay tumawag kay Shirley sa pamamagitan ng **Overseas Telephone,** ang tungkol sa **Sweethearts** ay kanyang binanggit sa katipan. Tuwang-tuwa rin si Shirley sapagka't muli silang magkikita ng kanyang minamahal.

Dahil sa labis na pag-iisip ni Zaldy kay Shirley, nang ginagawa niya ang **Kamay ni Kain,** ay nahulog siya sa kabayong kanyang sinasakyan na halos ikinaputi ng kanyang buhay. Salamat na lamang at hindi siya gaanong nasaktan.

Pagkatapos ni Zaldy ng **Bicol Express,** nabalitaan niya kay Cir na tinanggap na ng mga magulang ni Shirley ang kontratong ipinadala sa Amerika at sinabi pa raw ng mga Gorospe na sila'y walang tutol mang nang may isang buwan kaya't bago nagtapos ang Hunyo ng 1957, sina Zaldy at Shirley ay dumating ng Maynila upang dito tapusin ang nalalabi pang eksena ng nasabing istorya. Kasama nila sa kanilang pagbalik ang mga Gorospe. Ito ang unang pagkakataon ng ina ni Shirley na makayapak sa lupang sinilangan ng kanyang mahal na kabyak.

Naging tagumpay ang **Sweethearts** nang ito'y sabay na itanghal sa dalawang sinehan sa Maynila. Bawa't nakapanood ay nagsabing iyung-iyon ang istorya nina Zaldy at Shirley sa tunay na buhay.

Habang umaani ng tagumpay ang magkasintahan, lingid sa kanilang kaalaman, ang ina pala ni Shirley, si Gng. Florence J. Gorospe, ay naghihinalang may "relasyon" na ang kanyang anak sa balitang idolo ng mga **teen-ager** sa Pilipinas.

Marahil ay umabot sa kaalaman ng matanda na si Zalisang aeroplano noong Oktubre 27, 1957. Kasama niya ang iba pang artistang ka-bituin niya sa nasabing pelikula. Sa loob ng dalawang linggong inilagi ni Zaldy sa Tokyo, araw-araw ay lagi siyang lumiliham kay Shirley sa Maynila.

Lagi namang tinatawagan ni Shirley si Zaldy sa pamamagitan ng telepono sa tulong ni Fedlin Fabian, ang kanang-kamay na itinalaga ni Zaldy upang patnubayan si Shirley at iligtas sa anumang kapahamakan. Bago tapusin ni Shirley ang pakikipag-usap kay Zaldy sa telepono, laging pinaaalalahanan niya ang binata na mag-ingat sa mga Haponesa sapagka't hangad ng dalagang sila'y magkita agad sa Pilipinas sa madaling panahon.

Nang magbalik sina Zaldy sa Maynila, napansin niya na lalong naghigpit si Gng. Gorospe sa kanyang pakikipagkita kay Shirley. Labis na nagtaka ang binata, at lalo lamang

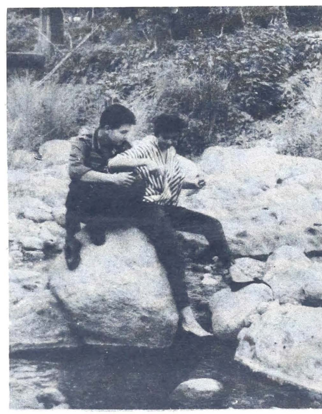

Ang mga unang araw ng pagmamahalan nina Zaldy at Shirley ay nalinos ng matatamis na mga sandaling hindi na nila malilimot kailan man, tulad ng makikita sa larawang ito na kuha noong sila'y bago pa lamang magkasintahan.

ANG MODA NGA NAMAN! — Ang mga **kakatwang kasuotang** ito ang nagsipagwagi sa isang pandaigdig na paligsahan sa moda at itinanghal kamakailan sa Mitsukoshi Department Store Hall sa Tokyo. Nilahukan ng mga bansang Belhika, Denamarka, Fransiya, Alemanya, Italya, Hapon, Norwega at InggLatera, ang mga kasuotang isinali ay pawang yari sa lana. Ang nasa kaliwa ay nagwagi ng pangalawang premyo, unang premyo ang nakamit ng nasa gitna at una pa rin sa kategoryang bestida ang nasa dulong kanan. Kung ito ang papalit sa modang sako este, **sack** ay hindi tiniyak sa balitang aming tinanggap.

MGA BALITANG PANDAIGDIG

(Sa Larawan)

TAGAPAGMANA NG TRONO — Si Prinsesa Grace ng Monaco (Grace Kelly sa Hollywood) at ang ikalawang anak nila ni Prinsipe Rainier, si Prinsipe Alexander Louis Pierre na isinilang noong Marso 14.. Pagka't siyang kauna-unahang anak na lalaki ng mga Rainier, si Prinsipe Alexander ang magkakamit ng lahat ng karapatan bilang tagapagmana ng trono ng Monaco.

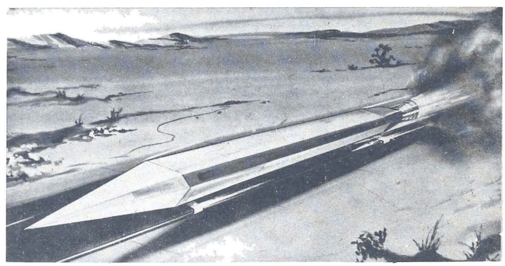

MABILIS PA SA BALA — Ang nasa larawan ay kasalukuyang ginagawa sa Rocketdyne upang gamitin sa mga pagsubok sa bilis ng Hukbong Panghimpapawid ng Estados Unidos sa ilalim ng Hollman Air Development Center sa New Mexico. Ang sasakyang ito ay tatakbo nang dalawang ibayo ng bilis ng ingay — higit pa sa bilis ng punlo ng isang riple.

MARAMIHANG PAGDAKIP—Libu-libong indiyan ang pinagdadakip ng hukbo ng pulisya ng Calcutta nang ang mga iyon ay magparada sa mga lansangan bilang pagtutol sa "pagtataboy" sa kanila ng pamahalaan sa labas ng Kanlurang Bengal. Ang mga taong ito ay nawalan ng tahanan (at bayan) at ngayo'y nagsisiasa na lamang sa awa ng Diyos upang makapamuhay nang maligaya, tulad ng ibang malalayang mamamayan.

Sasabihin na Niya...

KARUGTONG

bagaybagay. Hindi dapat mangyari ang gayong mapalagay na pakikitungo sa kanya ni Marita. Sa kanyang katayuan, at sa kalagayan ni Marita, ay katakatakang ganap na mabuhos sa kanya ang loob ni Marita, na hanggang sa suliranin ng puso nito'y ipinagtatapat sa kanya. Ang mga kilos ni Marita sa pakikipag-usap sa kanya, tulad ng pangyayaring iyon, ay hindi niya inaasahan.

Matagal bago siya nakatulog kinagabihan. Si Marita ang laman ng kanyang guli-guli. May isang damdaming wari'y nag-uumalpas sa kanyang dibdib, isang damdaming nadama na niya mula pa nang siya'y matira sa tahanang iyon. Subali't siya na rin ang kusang nagpilit sumupil sa kanyang sarili. Hindi, hindi niya masasabi kay Marita ang katotohanan.

Kinabukasan, nahalata niyang iniiwasan siya ni Marita. Hindi siya pinagkakausap na gaya nang dati. Bagaman ipinagtaka niya ang gayon, hindi naman siya makakibo o makapag-usisa.

Kinatanghalian ay nabago ang lakad ng pangyayari. Binati na siya ni Marita. Kinausap pa siya nang magiliw sa harap ni Aling Pilar na kadarating lamang buhat sa may tatlong linggong pagbabakasyon sa Bagyo.

—Kumusta kayo rito? —ang wika ni Aling Pilar kina Marita at sa kapatid nitong si Dely. Kaharap siya noon pagka't sumalubong din siya sa bagong dating.

—Mabuti naman, Mama, —sagot ni Marita. —Kayo, magaling na maga-ling na ba ang pakiramdam ninyo?

—Mabuti na, iha. Nahiyang ako sa aking pagbabakasyon. Binabalak ko ngang bumalik uli roon kung may pagkakataon. Isasama ko na kayong dalawa ni Dely. —Binalingan siya ni Aling Pilar. —Ano naman ikaw, nagustuhan mo na ba rito sa amin?

—Opo... —maikling naisagot niya.

At nagkakuwentuhan na sila nina Aling Pilar at Marita. Naging magiliw na nga sa pakikipag-usap sa kanya ang dalaga. Ang hindi niya malaman ay kung ipinakikita lamang ang gayon kay Aling Pilar. Kung tutoong napawi na nga ang tila pagsama ng loob ng dalaga sa ibinibiro niya nang nakaraang araw tungkol kay Kapitan Escobar. At sa muling pagkibo at pakikipag-usap sa kanya ni Marita, kahit na nga pakunwari lamang, ay nakadama siya ng kaligayahan.

Nguni't ngayon nga, parang kumirot na naman ang kanyang puso. Dumating na muli si Kapitan Escobar, na alam na niya ang sadya.

Habang nag-uusap si Marita at ang kapitan sa pagitan ng isang mesita sa bulwagan ay hindi siya mapalagay Parang balisa siyang kung paano. Naninibugho siyang di niya mawari kapag nakikita niyang nakatitig si Kapitan Escobar kay Marita habang may kung anong ibinubulong.

Kitang-kita niya buhat sa kanyang kinaroroonan nang sa minsang pagbubuka ng labi ni Marita na tila may sinabi ay natigilan si Kapitan Escobar. Matagal na di nakakibo ang kapitan, at nang muling magsalita at waring yan na ng tayo. Malungkot at waring mabibigat ang mga hakbang nang magpaalam at manaog.

Natutulog na noon si Aling Pilar, at ang kapatid ni Marita ay nag-aaral naman ng leksiyon sa silid, kaya si Marita lamang ang naiwan sa bulwagan. Atas ng hangaring malaman kung ano nangyari, lumapit siya kay Marita.

—Bakit, ano ang nanyari at...

—"Binasted" ko na! —sagot ni Marita. —Mahirap na, e. Baka kung tumagal pa ang pangingibig sa akin at hindi ko rin naman tanggapin ay maparis kay Miguel na makaisip nang masama sa akin. Mabuti na ang dinidespatsa ko habang maaga...

—Di niya napaglabanang titigan si Marita. Napatitig din ito sa kanya.

—E... ano ba naman ang hinahanap mo sa isang lalaki? —ang nasabi niya. —Sa loob ng iisang buwang pananatili ko rito ay marami na akong nalalamang nagsiligaw sa iyo. Mga propesyonal, may pinag-aralan, may mga katangiang bihirang angkinin ng isang lalaki. Nguni't isa ma'y tila walang makaakit sa iyo.

Hindi nagsalita si Marita.

—Sa palagay ko'y pihikan ka, ano?

Hindi rin umimik ang dalaga.

—Kung hindi ka naman pihikan, marahil ay may hinihintay kang kung sino. Maaaring isang nasa malayo... maaaring... —Hindi niya malaman kung bakit naging matabil siya at wala nang kaba sa pakikipag-usap kay Marita na gaya nang mga nakaraang araw.

Hindi rin nagsalita si Marita.

—May hinihintay ka nga ba?

—Oo... —pabulong na sagot ni Marita.

—Sino? Tagasaan?

—Isang lalaking bagama't mahirap at ulila nang lubos ay marunong magpakasakit para sa isang magandang kinabukasan na ang pintas lamang ay di marunong humalata sa damdamin ng isang babaing lihim na umiibig. Katulad mo!

At pagkasabi niyon ay patakbong nasok si Marita sa silid.

Naiwan siyang nakatayo. Nabigla siya sa sinabi ni Marita. Tutoo nga kaya ang kanyang narinig? Tutoo kaya ang maliwanag na kahulugan ng inanyong iyon ni Marita? Si Marita ... na isang dalagang Pilipina?

Napabuntunghininga siya at marahang napangiti. Maaari. Ngayo'y panahon na ng tinatawag na "atomic age." Karaniwan nang nagaganap ang gayon sa isang babaing nakadarama ng makapangyarihang pag-ibig. Hindi na kataka-taka.

At nabuo sa kanya ang isang kapasiyahan. Kinabukasan ay magpapaalam na siya kina Marita at Aling Pilar. Hahanap na siya ng ibang mapapangaserahan. Pangit kung mananatili pa siya roon pagkatapos ng naganap na tagpo. Nguni't babalik siya sa tahanang iyon, na isang bisita o dalaw na lamang. At sa unang gabi ng pagpanhik niya uli roon, bilang isang panauhin, ay sasabihin na niya kay Marita ang katotohanan... ang nilalaman ng kanyang dibdib. * * *

ISANG MAIKLING DULA NG BUHAY

NAGKATAGPO SILA NI SUSING SA DI INAAKALANG PAGKAKATAON AT NANG UMUWI SILA NG BAHAY AY NAGANAP ANG ISANG DULA!

MASAYANG MASAYA si Roberto. May tipanan na naman sila ni Naty na manonood ng sine. Muli silang makapagtatalik.

Ilang ulit na silang nakapapasok ni Naty sa sine. Ganap nang nagpapaubaya si Naty sa kanyang mga kahilingan. Nang huling manood sila ni Naty ng sine ay may sinabi pa ito sa kanya: —Lumipad na tayo, Roberto. Iwan mo na ang iyong asawa. Sasama ako sa iyo kahit saan!

At umawit noon ang kanyang puso. Talagang nabuyo na sa kanya si Naty. Ganap nang inangkin niya ang kagandahan, pag-ibig at kaluluwa niyon.

Hindi na siya umuwi nang hapong iyon. Nagtuloy na siya sa sine Dalisay. Dinatnan niya sa isang upuan doon si Naty. At muli silang nagtalik sa gitna ng karimlan.

Dalawang ulit na nilang napanood ang palabas — na wala naman silang naunawaan — nang magyayang umuwi si Naty. Sa pagtayo niya at paghakbang na patungo sa pasilyo ay nabangga niya ang isang babaing palabas na rin ng dulaan. Bagama't madilim ay nagkamukhaan sila ng babae. —Susing! —pabigla niyang nasambit, bagaman walang tinig na lumabas sa kanyang mga labi.

Nabigla ang babae. Hindi nakapangusap. At matapos tingnan si Naty ay mabilis na lumakad na palabas. Kitang-kita ni Roberto ang isang lalaking kasama rin pala ni Susing. Hinawakan pa niyon sa bisig si Susing nang alalayan sa pagpanaog sa hagdanan. Hindi niya namukhaan ang lalaki.

At may naramdamang kirot sa puso ni Roberto. Gayon pala... masakit na isipin man lamang na pinagtataksilan ka ng iyong asawa! Nang umuwi siya ng bahay ay hindi siya kinibo ni Susing. Nang makita siya'y mabilis na pumasok iyon sa silid. Ibig din sana niyang umiwas pagka't natuklasan na ni Susing ang inililihim niyang pagkakasala. Subali't nang maisip niya ang kasamang lalaki ng kanyang asawa ay parang nag-init ang kanyang dibdib. At naibulong niyang may pagtitiim ang mga bagang: —Pinagtataksilan din pala niya ako!

Galit na pumasok siya sa silid. Napasukan niyang nakaupo sa kama si Susing. —Sino ang kasama mo sa sine? —usig niya.

—At ikaw? Sino ang babaing iyon? —ganting tanong ni Susing.

—Ikaw ang tinatanong ko.. Sino ang lalaking iyon? Huwag kang magsisinungaling!

Tinitigan siya ni Susing. —Hindi ako magsisinungaling, pagka't hindi ako nagsinungaling sa iyo kailan man.

—Sino nga ang lalaking iyon? —napalakas ang tinig ni Roberto.

—Si Kuya. Dumating siya kaninang tanghali at may nilalakad daw siya dito sa Maynila. Pilit na niyaya niya akong manood. Mabuti na lamang at hindi ka niya napagsino kanina! —At naging matalim ang tingin sa kanya ni Susing. —Ikaw, sino naman ang kasama mo? At huwag ka ring magsisinungaling!

Hindi nakasagot si Roberto. Nanliliit siyang kung paano. Hindi yata niya masasabi ang katotohanan, pagkatapos ng lahat.

Nang maghapunan sila ni Susing na kasalo ng kanilang Kuya Juancho ay bahagya nang nakakain si Roberto. Hindi siya makatingin kay Susing. At nang tumayo siya upang uminom ay buo na sa kanya ang isang kapasyahan. Hindi na siya makikipagkita kay Naty kailan man. Wawakasan na niya ang kanyang kabaliwan. Si Susing na lamang ang magiging babae sa kanyang buhay, buhat sa araw na yaon!

—NESTOR REYES

Sina Cesar Ramirez at Merle Tuazon, sa isang tagpo ng pag-ibig sa "RAMIR" ng Everlasting Pictures. Sa anyo ni Cesar ay mapapansin ang isang kalungkutang likha ng kung anong pangyayari, samantalang wari'y nag-iisip naman ang dalaga.

ibat ibang Kulay sa puting tabing

ni eddie

Tungkol sa nakaraang pagbibigay ng mga gantimpala ng FAMAS, may kinaringgan kami nang ganito.

—Masyado, naman! Halos nalikom ng isang pelikula ang ilan sa mga gantimpala! (Ang tinutukoy ay ang **Kalibre .45**).

—At nakopo rin ng Sampaguita ang apat na karangalan ukol sa pinakamahuhusay na artista! (Ang tinutukoy ay sina Paraluman, Van de Leon, Eddie Garcia at Etang Discher).

—Ang lalong kahinahinala ay ang pagkakahalal na naman kay Tony Maiquez sa ikaapat na pagkakataon! (Si Tony Maiquez ay muling napili bilang pinakamahusay na kompositor ng musikang pampelikula).

—Nakapagdududa naman ang mga pangyayaring iyan! Siguro'y may kinikilingan, tinatangkilik at binabata ang maraming miyembro ng FAMAS!

Sa narinig namin iyan, ito ang masasabi namin: Dahil sa kinalabasan ng pamimili ng FAMAS sa taong ito, lalong napatunayan na walang kinikilingan at "fair", ang wika nga, sa paghatol ang mga miyembro ng akademyang ito. Hindi natatangay lamang ng "himas" o nagnanais na "maganda" lamang sa mga kinauukulan sa oras ng pagboto. Sapagka't kung may kinikilingan, hindi na ihahalal si G. Maiquez. Sapat na ang tatlong taong pagbibigay-kasiyahan sa taong ito, at wala nang masasabi iba man ang binigyan ng gantimpala. Ang Sampaguita ay gayundin. Kahit na isa o dalawa lamang ang piliin sa estudyong ito, ay wala na rin marahil masasabi. Sapagka't ang gayo'y isa nang pagtangkilik, kung ganyan ang nais sabihin. At lalo pang mapapabuti o "gaganda" ang FAMAS sa lahat ng estudyo kung sasadyaing paghati-hatiin ang ibibigay na karangalan at hindi sa ilan lamang. Gayundin sa pelikulang nagtamo ng maraming gantimpala sa iba-ibang kategoriya — ang **Kalibre .45**. Dalawa lamang o isa ang ibigay na gantimpala rito ay sapat na. Masasabing isa na ring pagtangkilik. Nguni't bakit nga nagkagayon?

Iyan ay isang katunayan lamang sa sadyang ang ginawang paghatol ng FAMAS ay "parehas", walang kinikilingan at naaayon lamang sa matapat na opinyon at pagpapasiya. At kung nalikom man halos ng binanggit na tao, estudyo at pelikula ang maraming gantimpala, ay ano ang kanilang magagawa. Iyan ang kanilang naging hatol... at sabihin na ang ibig sabihin, magalit na ang magagalit, maghinanakit na ang may ibig — humatol sila nang ayon sa kanilang paniniwala, tapos!

Kailangan pa kayang ulitin ang ganyang paliwanag sa ibang taong nagkakaroon ng maling akala?

—oOo—

Ang bituin ng Kabisayaan na si Caridad Sanchez ay nasa bakuran ngayon ng LVN Pictures. Nakatakda siyang gumanap ng mahalagang papel sa **Malvarosa** na pinamamahalaan ni Direktor Yoyong Fernandez.

Ayon sa mga taga-LVN, si Caridad ay may magandang hinaharap sa daigdig ng pelikulang tagalog. Hindi lamang dahil sa anim na taon na niyang karanasan sa paglabas sa mga pelikulang Bisaya kundi dahil pa rin sa angkin niyang kagandahan at sa katatasan niyang magsalita ng Wikang Pambansa.

—oOo—

Tila sinusuwerte si "Ate Barbara" (Barbara Perez) sa mga araw na ito. Bukod sa sunud-sunod niyang pagtatagum-

Kay-sisigla nina Leroy Salvador at Nida Blanca nang makunan ng larawang ito sa isang "location shooting" ng ginagawa nilang pelikula, ang "TULOY ANG LIGAYA" ng LVN.

Malungkot na tagpo sa "ZORINA" ng Champion Pictures na itatanghal sa dulaang Center simula sa ika-22 ng Abril. Itinatampok: Pol Salcedo, Aida Cariño at Mona Fernandez.

pay sa pelikula ay siya pa ang napiling gumanap ng papel ni Bernadette sa kasaysayan ng nabantog na santa na itatanghal sa Manila Grand Opera House sa pagpasok ng Mahal na Araw na ito. Kasama niyang lalabas si Susan Roces, na tutupad naman ng papel ng Mahal na Birhen.

—oOo—

Isang araw ay tila nagmamalaki at nakataas pa ang noong dinaanan lamang ni Fernando Poe, Jr. sina Berting Labra at "Chiquito" sa may kantina ng Premiere Productions.

—Pasikat! —ang sigaw ni "Chiquito".

Lumingon si Ronnie, at malakas na sumagot: —May pasikat ba sa Kano!

Nagtawanan na lamang ang mga tinukoy. Nalaman nilang talagang sinadya pala ni Ronnie ang gayon upang magkatuksuhan tungkol sa ginagawa nilang pelikula: ang **May Pasikat Ba sa Kano!**

—oOo—

Ang Aming ...

(KARUGTONG)

kay Shirley ang akala ng matanda ay itinanong lamang sa kanyang anak kung sa ika-dalawa ang kanilang susunod na siyuting sa estudyo.

Tumigil si Zaldy sa pagsuntok niya sa hangin. Umakbay sa kanya ang katulong na direktor saka ibinulong na areglado na si Shirley.

Hindi na natulog pa si Zaldy nang gabing yaon. Sila nina Fernando Poe, Jr., Eddie Fabian at Roland Montes ay nagsadya kina Pancho Magalona at ipinagtapat sa kaibigan ang pakay nila.

—Nguni't, Zaldy, —paliwanag ni Pancho, —ikaw ay may kontrata kay Cir na hindi ka makapag-aasawa sa unang tatlong taon ng inyong kasunduan..

—Sapat na ang pagtitiis ko, Kid! Mangyari na ang mangyayari ay itatanan ko si Shirley! Pakakasalan ko siya! Labis na ang ipinaghirap naming dalawa. Minamahal ko siya at ako'y inlibig din niya. Hindi naman marahil manghihinawa sa akin ang mga tagahanga ko, bagkus ay lalo nila akong hahangaan sapagka't higit kong mapagbubuti ang pagganap ko sa puting-tabing dahil sa si Shirley ay magsisilbing inspirasyon ko habang buhay.

Pagkatapos nang may tatlong oras na pagdidiskusyon, nabikayat din ni Zaldy si Pancho.

Ayon kay Eddie Fabian, ang kanang-kamay ni Zaldy, ay dumating sila sa may tahanan ng mga Gorospe sa daang Buencamino nang mag-iika 1:05 ng umaga nang Enero 28, 1958. Bukas pa ang ilaw sa sala at nakilala nilang si Gng. Gorospe ang lalakad-lakad sa loob ng bahay.

Nang mag-iika 1:45 ay namatay ang ilaw. Naghintay sila ng ilang sandali bago pumakabila ng bakod sila ni Fernando Poe Jr., sa may bintana ng silid ni Shirley. Walang gising sa loob.

Nagbalik na muli sila sa kotse habang naiwan si Eddie, na naghihintay sa paglabas ni Shirley. Sa kainipan ni Pancho, sinabi kay Zaldy na ipagpaliban na muna ang binabalak nito, nguni't matigas ang kapasyahan ng binata. Gusto niyang matapos na ang lahat nang madaling-araw ring yaon. Nagbalik na muli ang magkaibigan sa kabila ng bakod. Sa paglapit nila sa may bintana ni Shirley ay natalisod ni Nanding ang isang walang lamang lata ng basura. Ito'y lumikha ng ingay, salamat at hindi nagising ang mga Gorospe.

Lumipat sila sa may bintana ng silid ni Shirley bago kumatok nang marahan si Zaldy. Bumukas ang bintana at sumungaw si Shirley. Nagyakap ang dalawa at nagbulungan. Pamayamaya'y lumabas na si Shirley na bitbit ang sapatos. Nagtungo si Nanding sa may garahe at doon niya kinuha ang bag ni Shirley na puno ng damit.

Mabilis na tinungo nila si Pablo Raymundo, ang katulong nilang kaibigan, sa **bakery nito sa Pasig, sa may tabi ng munisipyo, saka sila nagpunta sa bayan ng Kainta, Rizal.** Sina Shirley at Zaldy ay naiwan sa kotse habang sinusundo ni Pablo Raymundo si Alkalde Francisco Felix. Nagtungo sila sa munisipyo nguni't ang mga pintuan nito'y nakapinid. Sinundo ni Eddie Fabian ang **property officer.** Nang dumating ito ay wala ring dalang susi kaya't nagbalik na muli ang matanda.

Sa harap nina Pablo Raymundo, Pancho Magalona, Eddie Fabian, Roland Montes at ng **property officer** ng munisipyo ng Kainta ay ginanap ni Alkalde Francisco Felix ang pag-iisang dibdib nina Rizaldy Zshornack at Shirley J. Endoso (tunay na pangalan ni Shirley Gorospe). Natapos ang kasal sa ganap na ika-3:30 ng umaga nang Enero 28, 1958.

Inihatid muna nila si Pablo Raymundo sa Pasig, Rizal bago nila inihatid si Pancho Magalona sa Mandaluyong. Nagtuloy sila sa Aristocrat at doon nag-almusal. Si Nanding ay naiwan na nila nang magtuloy sina Zaldy, Shirley, Eddie Fabian at Roland Montes sa Ermita.

Kinabukasan, ang apat ay nagtuloy sa bahay nina Boots Bautista sa Quezon City, at doo'y namalagi sila nang dalawang araw bago pinatalastasan ni Zaldy si Cir ng tunay na nangyari.

Samantala, kumalat na ang balitang nagtanan sina Zaldy at Shirley. Umabot din sa kaalaman ng bagong kasal na sina G. at Gng. Mariano Gorospe ay naghabol sa hukuman at ang hukom ay nagpalabas ng isang **warrant** upang pigilin ng sinomang alagad ng batas sina Zaldy at Shirley kapag sila'y nakita sa alinmang pook.

Dahil doon, sina Zaldy ay hindi umuwi sa University Hills. Ipinakaon na lamang ni Zaldy ang kapatid niyang abugado, si Ernesto Zshornack, upang ihatid sila sa Lunsod ng Bagyo.

Sa bahay ng pinsan ni Eddie Fabian, kina Gng. Natividad Elena, sila nanuluyan at kinabukasan ay lumipat sila sa Remedios Apartments. Sa loob ng dalawang araw nilang inilagi doon ay idinaos nila ang kanilang pulot-gata. Namasyal sila sa Asin Bathing Resorts at dito'y nagkuhanan sila ng mga larawan para sa kanilang album.

Nang ikatlong araw nila sa Bagyo, ay dumating ang tawag ni Cir. Hinihiling sila kapuwa sa estudyo ng Premiere upang tapusin nila ang mga nakabiting pelikulang **Be My Love** at **Fighting Tisoy.** Madaling-araw ng Huwebes dumating ang kotseng Mercedez-Benz ng Hermoso Laboratories.

Pagkarating nila sa Kalookan ay kina Zaldy sila nagtungo agad at humalik ng kamay sa papa't mama ni Zaldy.

Masakit man sa loob ng ina ni Zaldy ang nangyari ay walang nagawa ang matanda kundi bendisyunan ang mga anak.

Isang linggo pagka-kasal nina Zaldy at Shirley sa munisipyo ng Kainta, ay lumabas sa mga pahayagan na sila ay ipinagharap ng sakdal ni Gng. Florence J. Gorospe. Nang itakda noong Pebrero 10, 1958, ni Piskal Nicanor P. Nicolas ang pagsisiyasat sa dalawang nasasakdal, ay dumagsa sa kapitolyo ng Pasig ang mga taong gustong makapakinig at makapanood ng bista.

Samantala, di nagluwat at napabalita na lamang na pinatatawad na ng mga Gorospe ang dalawang ipinagsakdal.

Noong umaga, Marso 6, 1958, upang masiyahan ang mga kinauukulan, sina Rizaldy Zshornack at Shirley J. Endoso, ay muling pinag-isang dibdib sa harap ng altar sa simbahan ng Our Lady of Grace sa Grace Park, sa tabi ng Premiere Studios. Doon ay minsan pang bigkas nina Zaldy at Shirley na sila'y magmamahalan, magtutulungan at magsasama sa hirap at ginhawa hanggang sa huling sandali ng kanilang buhay. * * *

Isang salusalo sa New Selecta ang inihandog kamakailan ng Sampaguita at Vera Perez Productions sa kanilang mga bituing nagsipagtamo ng gantimpalang FAMAS sa taong ito. Nakunan ng larawan sina Eddie Garcia, Paraluman, Van de Leon at Etang Discher, nangahalal na pinakamahusay na katulong na artistang lalaki, pinakamahusay na artistang babae, pinakamahusay na artistang lalaki at pinakamahusay na katulong na artistang babae ng taong 1957, ayon sa kanilang pagkakasunud-sunod.

Macapagal ...

(KARUGTONG)

gawin.

Inihanda ni Dadong ang talumpati. Halos magdamag silang ngasanay sa pagbigkas at pagsasaulo. Iisang paputong ang kapuwa nila dadaluhan ... si Dadong ay sa reyna at si Fortunato ay sa pangalawang kagandahan.

Gabi ng pagpuputong. Malalakas na palakpakan ang itinugon ng nagsisipakinig sa binigkas ni Fotrunato. Nagpatuloy pa iyon nang nagpatuloy hanggang sa mabigkas ang bahaging dapat bigkasin ni Dadong.

Nagsimulang gitian ng pawis si Dadong sa pagkarinig sa mga binibigkas ni Fortunato.

Tinawagan siya sa entablado. Dahan-dahang umakyat si Dadong. Napatanaw siya sa reyna. Pagkuwa'y nagbaling naman siya sa mga nakikinig. Lumakas ang pagkaba ng kanyang dibdib...

(ITUTULOY)

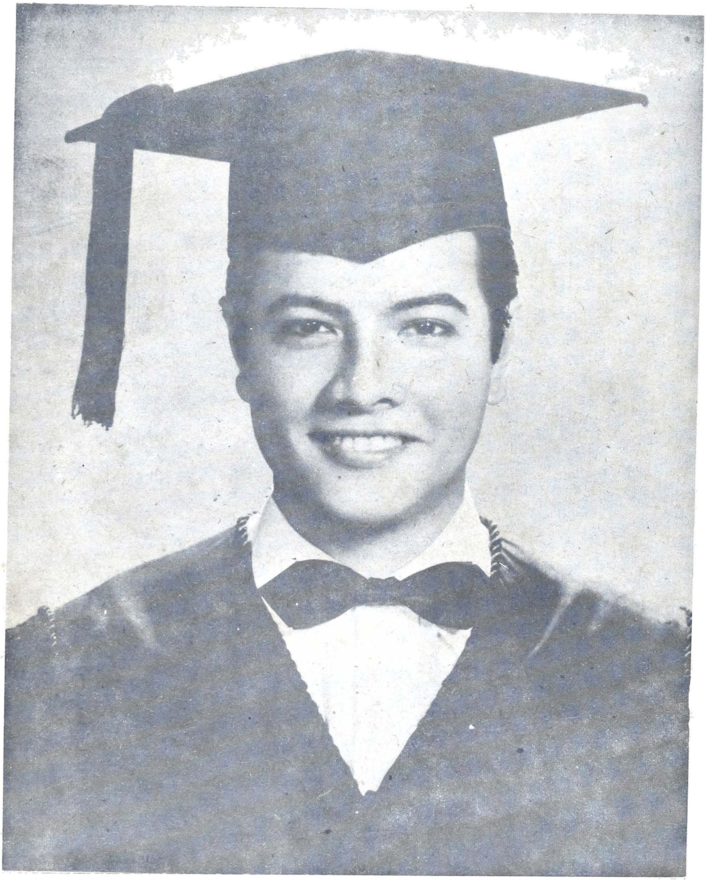

Larawang kuha ng SALANGA, Malabon

Greg Martin ng Sampaguita